ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

Říjen/Listopad 2011 www.cechoaustralan.com

V tomto čísle:-

Corpus delicti - Barbara Semenov	*2*
Malá pocta velkému muži - Milan Richtermoc	*4*
Vzpomínky na puč - Petr Hrubý	*5*
Glosa Miloše Ondráška - O exilové poezii	*7*
Václav Klaus - Návštěva Austrálie	*10*
Co mne naučil dalajláma - Milena Štráfeldová	*9*
Rozhovor s Tomášem Grulichem o zahraničních Češích	*14*
Krajané a česká hymna - Martin Stránský	*16*
Skauting - Frank Nykl	*18*
Vamberecká krajka - Josef Krám	*19*
Knihy Boženy Šamánkové - Jana Reichová	*21*
U skřítků - Marta Urbanová	*23*
Z trestanecké kolonie k vzorné demokracii - B. Šindler	*27*
O přátelství, o Odcházení a o návratech - B. Semenov	*30*

Foto - Eva Jančík

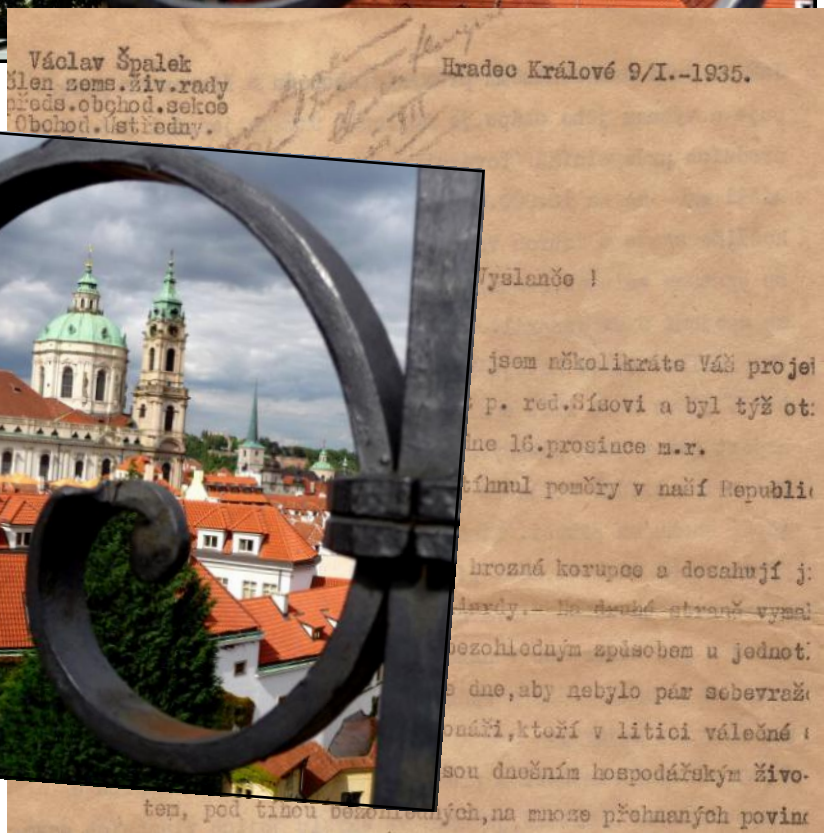

Generální konzulát České republiky:
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

Corpus delicti – předmět doličný

Barbara Semenov

Slovutný pane Vyslanče!
S velikým zájmem četl jsem několikráte Váš projev, který jste učinil na dotaz p. red. Sísovi a též byl otištěn v Národních Listech dne 16. prosince m. r.

Zcela jasně jste vystihnul poměry v naší republice a vedení našeho státu.

Na jedné straně bují hrozná korupce a dokazují ji zjištěné zpronevěřené miliardy. Na druhé straně vymáhají se daně tak krutým a bezohledným způsobem u jednotlivých poplatníků, že nemine dne, aby nebylo pár sebevražd.

Smutno je, že i legionáři, kteří v litici válečné se bili a nebáli se smrti, jsou dnešním hospodářským životem pod tíhou bezohledných, na mnoze přehnaných povinností také dohánění k odejití dobrovolně z tohoto pekla utrpení. Nemohou si vydělati tolik, aby rodinu uživili. Právě konaný soupis ukrytých majetků v cizině je toho dokladem, že ti velcí utekli a chudina zůstala.

Jak se vůči samostatnému průmyslu, obchodu a živnostem postupuje a význam jeho chápe, je nejlepší ukázka jednání jednoho z předních průmyslníků: Továrník na usně p. Frant. Jiruška, v Týništi n/O má za 15 000 000 Kč ležeti hotového zboží. Do státu s dobrou valutou nemůže nic prodati a ze státu se špatnou valutou nemůže dostati peníze! Zprostředkoval jsem mu spojení s p. generálním konsulem, nyní jmenovaným ředitelem Exportního ústavu Matějičkem, s nímž jsem se seznámil v Bělohradě již v roce 1919 a sleduji jeho záslužnou činnost o náš export v jeho působišti v Hamburku. Pan Jiruška píše, že byl velmi vlídně přijat a generál. řed. Matějiček má tu nejlepší snahu pomoci. Mimo to jednal o finanční pomoci, aby provoz mohl udržeti, někteří by rádi opravdu pomohli, ale jejich dobrá vůle se ztroskotává na překážkách, při nichž se jedná o osoby a diference v názorech a tak se poměry nelepší. Národ to odnáší bídou a zkázou všeho toho, co před tím dlouhou prací tvrdě budoval.

Kdyby všichni ministři a přední představitelé finančních a hospodářských činitelů jednali ve smyslu jejich vlastních novoročních projevů, tak by rázem se musel celý hospodářský život oživiti a našlo by tisíce lidí zaměstnání. Jak to zakončil p. Dr. Hotowetz: „Bůh nám pomoz! – Sami si pomoci neumíme!"

Prosím Vás snažně, abyste ráčil pozvednouti svého hlasu, a zdůraznil, že musí vláda novému Exportnímu ústavu poskytnouti dosti prostředků, aby co nejvíce lidí mohl poslati za hranice…

Václav Špalek
Člen Zemské živnostenské rady
Předseda obchodní sekce Obchodní ústředny

Hradec Králové, 9. 1. 1935

Byl to zvláštní výlet. Za Věrou do Hradce Králové. Věra je rodinná přítelkyně, známe se dobrých pětatřicet let. Příběh doličného předmětu však začal mnohem dřív, - v roce 1867. Tehdy se tu narodil Václav Jan Špalek, který poznamenal jako každý český pracovitý člověk naši zemi svojí pečetí.

Vedle jiného také tou v podobě dodnes stojícího domu číslo popisné 141 v Hradci Králové, kde sídlil svého času jeho úctyhodný obchod s látkami a suknem a krejčovský salon V. J. Špalek. Vysoký dům na historickém Velkém náměstí působí dosud impozantně, architektonicky extravagantně, dalo by se říci téměř nezvykle - kubisticky - díky zajímavému řešení architekta Vladimíra Fultnera, který jej pro Václava Jana Špalka navrhl v roce 1910. V té době byl Špalek císařským radou a velkoobchodníkem se střižním zbožím a sukny. Dům vlastnil spolu s manželkou Marií Špalkovou, každý jednou polovinou. Za město byl zvolen do III. Obchodního sboru jako člen výboru v prosinci 1909. Do místní školní rady v Hradci Králové jej zvolili v září 1910. Funkci místopředsedy pak zastával v Obchodním živnostenském a průmyslovém ústředí, v sekci obchodu. Jak se dá předpokládat, dařilo se mu dobře, rodina žila v blahobytu se vším všudy – chůva, služebná, šofér, - jak se tehdy na jeho postavení slušelo a patřilo. Dva synové a dvě dcery vyrůstali v luxusu buržoazní smetánky. V horkých letních dnech vyjížděly dcery na koních do hradeckého okolí a aby měly kde odpočinout, nechal Špalek vystavět na kraji města letní sídlo s velkou zahradou, obytnou terasou a altánem. Tento idylický čas končí pro Špalkovi krátce po napsání dopisu, v roce 1936, kdy dojde k tragické ztrátě velké zásilky látek určených pro výrobu armádních uniforem, na jejíž konto se Špalek zadlužil tak, že musel celý obchod a dům na náměstí prodat a uchýlit se s rodinou do letního sídla, kde přežili válku.

Ani po válce nebylo lépe, dluh již nebylo možno vyrovnat, po únorovém převratu byly do domu nastěhovány další rodiny a bývalý velkoobchodník se musel s rodinou smířit s pár místnostmi svého posledního útočiště,

V. J. Špalek (vpravo) - V krámě s obchodníky 1895

které od té doby chátralo k nepoznání. A dnes je na Věře, mé přítelkyni a hostitelce, majitelce domu zděděném po předcích, aby jej zachránila. Rozhlížím se po oprýskaných zdech, provlhlých stěnách, pavučinách mezi zpuchřelými trámy – nic z toho však nevnímám. Ten zvláštní dům má totiž duši. Cítím, jak stále žije lidmi, kteří tu prožívali svá štěstí a smutky, radosti i tragédie, a přitom přenášeli lásku k domu z potomka na potomka. Věra je čtvrté pokolení, její dcera páté a obě pro svůj dům v Hradci hoří. Veškerou svoji energii i péči vkládají podobně jako předešlé generace do tohoto domu, kterému se snaží v dnešních svízelných existenčních podmínkách vlít novou krev do žil. Skutečně – jen mluvit, pomyslím si, - kdyby jen tyto stěny mohly mluvit. Mluví staré fotografie z oprášených alb, které mi Věra předkládá pozdě do noci, vidím na nich předměty, které se dodnes v domě používají, starožitná komoda, kuchyňská kredenc, dokonce stará plotna, zahradní nábytek,… jen lidé, co tu žili tak jako dnes my, jsou už neexistující. Vítám výlet do historie; povídáme si pro změnu o něčem jiném než o současném stavu politiky, ekonomie, kulturnosti národa, o tom všem je řeč všude a nepovídá se nic dobrého. Naopak, vše je jaksi špatně, tak špatně, že prý už nemůže být hůř. Letní zahrada dýchá do noci vůní květin kolem, popíjíme lahodné Veltínské zelené, povídáme si s našimi dcerami, smějeme se příběhům, které jsme společně prožívaly před dobrými třiceti lety… Zas až tak špatně se nemůžeme mít. Tu noc v tom zvláštním domě jsem měla zvláštní sny. Ale nebála se.

Druhý den dopoledne, stále jakoby pod kouzlem domu, jsem na zapomenutém parapetu objevila zažloutlý papír. Byl to dopis. Zase jeden lament, povzdechnu si, zase si někdo stěžuje na situaci – *poměry v naší republice a vedení našeho státu, korupce, zoufání lidu,…* pořád stejná písnička. A pak mne zamrazí. Dopis nese datum 9. 1. 1935. Dopis, který by mohl být napsán slovo od slova stejně tak právě dnes. Dopis, který je mým předmětem doličným! Corpus delicti v mém nekonečném sporu se všemi, kteří tvrdí, jak se v republice špatně daří, jak je na vině toho našeho dnešního „špatného“ světa revoluce, globalizace, krize, pokrok, internet, imigrace, emigrace, komunisté, Rusové, Američané, Číňané, Vietnamci, okupace, válka, vítězný únor, tragický srpen, sametový listopad,... Vždyť tento dopis byl napsán v roce 1935 – tedy daleko před tím vším, na co se dnes svaluje vina a na co se klade odpovědnost za dnešní marast. Tady nám jistý V. J. Špalek píše dopis, že to vše už tu bylo a on tím trpěl úplně stejně jako se trápíme dnes my, jen před sedmdesáti pěti lety – tedy dávno před tím, než „charakter národa“ údajně zničila svoboda/nesvoboda, komunismus, válka, převraty, atd…?!

Ve staré krabici nalézám další dopis. Je psán 3. 1. 1951. Přítel J. F. Votruba v něm píše tehdy už pětaosmdesátiletému Špalkovi:-

Vážený pane, potěšen Vaší laskavou vzpomínkou prosím, abyste společně s paní chotí přijali mé nejsrdečnější přání všeho dobra – smíme -li se ho ještě nadíti – a hlavně zdraví – neb jedině zdraví a odolnost fysická dává nám naději – že stávající poměry ještě sneseme. Je věru těžko zjistiti pravou příčinu toho světového zmatku - toho chaosu, z něhož jak se zdá – není vyváznutí. Pokud tu jde o národ náš – chápe člověk ty katastrofy, které nás stihly ve století patnáctém v době husitismu a pak ve století sedmnáctém za prvé naší revoluce a v nešťastné době pobělohorské. Souhlasím plně s Vašimi názory – jen žádnou třetí válku – ta by byla, myslím, hrobem našeho národa, který by svou samostatnost sotva udržel. Doufám s Vámi, že naši hospodářští činitelé rozpoznají pravou cestu, která vede jak ve výrobě tak v distribuci zboží i plodin zemských k dobrým výsledkům a že časem přijde k uplatění individualita a zdravé jádro středního svobodného stavu – který v pravém poměru ke kolektivní velkovýrobě je nejlepší zárukou pevnosti státního útvaru, který bere na sebe stále větší a větší břemena, když lidé se navykají spoléhat jedině na stát a odnavykají se spořit a soustavně poctivě pracovat…

Jak to vše dopadlo, se už starý pán nedozví, umírá přesně za tři roky od datovaného listu. Do chaosu tohoto světa se rodí naše generace, jeho pravnučka - moje přítelkyně Věra, já a naši vrstevníci, abychom tu káru táhli s písničkou - která se jak právě doloženo nemění - dál do dalšího století.

S Věrou Suchou (vlevo) na Velkém náměstí v Hradci Králové, v pozadí bývalý dům V. J. Špalka

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

Malá pocta velkému muži

Milan Richtermoc

„Je dobré, když nám plynoucí čas nepřináší pocit opotřebení, nýbrž naplnění. Běh času nikdy nemáme cítit, čas má zpevňovat a dávat zrát a stárnout.“ Saint Antoine De Exupéry

Světově proslulý spisovatel, scénárista, filosof, šlechtic s titulem hraběte, podepřeným pradávným rodokmenem, a v neposlední také válečný pilot s hodností plukovníka francouzského letectva, Antoine de Saint Exupéry by se letos 29. června dožil 111 let. Tři jedničky. Magické číslo i pro vzpomínku. Exupéry zahynul za dosud neobjasněných okolností v pondělí 31. července 1944 na palubě americké stíhačky Lockheed P-38 Lightning F-5 B čís. 223 při svém posledním průzkumném letu. Vrak jeho letadla nalezli poblíž ostrova Riou v blízkosti břehů Korsiky až po třiceti letech. Pilotovo tělo pátrači nenašli nikdy. Odletěl snad na jinou planetu? Nevíme. Každopádně Exupéryho život skončil předčasně.
Jeho dílo a odkaz však přetrvá generace.
Byl hrdinou z masa a kostí. Je proto pravděpodobné, že jeho život by asi nebyl vhodným námětem pro romány z červené knihovny, neboť nebyl nalajnován podle pravítka. Žil, tvořil, bojoval, miloval, snil a vítězil stejně často, jako prohrával. *„Věk muže je důležitý,“* napsal v jednom dopise příteli Leonu Werthovi. *„Je to souhrn celého jeho dosavadního života. Jeho zralost se uskutečňovala pozvolna. Dospěl k ní zdoláním tolika překážek i těžkých nemocí, i tišením tolika utrpení, překonáním tolika zoufalství, tolika nebezpečí, z nichž si většinu už ani neuvědomuje. Vytvořila se v tolika tužbách, v tolika nadějích, v tolika zármutcích, přes tolikerá zapomnění a tolikeré lásky. Věk člověka představuje pořádný náklad zkušeností a vzpomínek.“*
Jak a čím tedy neformálně uctít Exupéryho památku? Dospěl jsem k závěru, že nebudu opakovat některé jeho životní etapy a peripetie, které se nakonec jako zrcadlo odrazily v jeho dílech a jsou tudíž čtenářům dobře známy. Nebudu ani spekulovat o příčině jeho smrti nebo o tom, zda z vln oceánu z náruče smrti vyvázl a dožil pak svůj život v ústraní za pevnou klášterní zdí kdesi na jihu Francie. Tohle finále Exupéryho života se už asi věrohodně objasnit nepodaří.
Na autora „Malého prince“ si vzpomenu často. Nejen když mám učinit nějaké závažné rozhodnutí, čelit nepřízni někoho nebo něčeho. I v méně vypjatých životních okamžicích je mi posilou. Třeba když na stránkách tisku čtu o neutěšené politické situaci, která hýbe naší malou, ale milou zemí uprostřed Evropy a já hledám podstatu a prapříčinu těchto problémů.
Nabyl jsem dojmu, že přes mnohé rozdíly je to nyní v Evropě prakticky stejné. Stejně neuvěřitelné příběhy, stejné podrazy, které, kupodivu, dotyčným projdou, stejná praxe vládnoucích politických elit, často bez mandátu, a s podobným výsledkem. Jako přes kopírák.

Slyšel jsem nedávno od známých, že někteří – vybaveni jazykově, odborně i co se mládí týká – vážně uvažují o emigraci, protože v téhle zemi už dál žít nemohou. Ale kam utéci? Nevěděl bych. Na sever? Nebo snad na jih? Nebo dokonce pěkně za oceán? Znám jen zprostředkovaně, jaké to je v USA, v Kanadě nebo v Austrálii.
V mnohém lepší, ale obávám se, že v tom podstatném ne zase tak rozdílné.
Kde hledat příčinu? Koho brát k odpovědnosti? Nejedná se dle mého názoru jen o krizi politiky, politických stran, politiků nebo občanské společnosti, která u nás v pravém smyslu slova vlastně ani neexistuje. Jde o vážnou krizi naší moderní civilizace. Odpověď na své otázky jsem hledal a našel právě u Exupéryho.
Jeho díla pokaždé otevírám plaše a s rozechvěním stejně jako bibli, a vždy v jeho odkazu naleznu něco nového. Něco, co mne poučí, nebo co mi bude útěchou. Citáty, které jako zlatá nit prostupují Exupéryho tvorbou, mám vypsány ve zvláštním sešitě a mohl bych zde jimi posloužit. Jsou trefné, mají pochopení pro lidské slabosti, ctí Boha a dodávají člověku naději. Omezím se na jeden: *„Nechápete,“* píše Exupéry, *„že jsme někde sešli z cesty? Lidské mraveniště je bohatší než dřív. Máme víc výhod a volného času, a přece nám chybí něco podstatného, co těžko dovedeme určit. Cítíme se méně být lidmi. Ztratili jsme něco z tajemných výsad. Aby byl člověk svobodný, je především potřeba, aby byl člověkem. A tak zjistíte, že podstatou všech problémů je problém člověka.“*

Článek byl otištěn ve spolupráci s internetovými stránkami www.czechfolks.com/plus/
- upraveno pro Čechoaustralana

KVĚTINY VŠ
nejkrásnější řeč světa

Potěšte své blízké květinou!
Doručování květin
v Brně a celé ČR
www.flower.cz
www.kvetinyvs.cz
Tel/fax: 00420 545 219 437

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky:
47 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1516, Fax: 02 6290 1755

ŘÍJEN/LISTOPAD 2011

5

Osobní vzpomínky na jeden puč

Petr Hrubý

Poučen zkušenostmi s komunistickými předáky za přípravy Týdne dětské radosti na podzim roku 1947 jsem se začal obávat, že KSČ se ještě před květnovými volbami pokusí získat veškerou moc ve státě pučem. Obliba komunistické strany rychle klesala a mladí sociální demokraté čistili svou stranu od komunistických agentů.
Jako politicky neorganizovaný student Karlovy univerzity jsem hledal pochopení a pomoc u starších vzdělanců. Můj profesor filosofie J. B. Kozák byl činný v Kulturní jednotě, která sdružovala významné spisovatele, profesory, hudebníky, divadelníky a žurnalisty jako intelektuální protiváhu politických stran. Navrhl jsem mu, že by měl být vytvořen Klub mladých jako odbočka této organizace. Souhlasil a pomohl mi s jejím založením.
Moc jsem se nešířil se svým úmyslem dát dohromady studenty a mladé umělce, na něž hašteření studentských odnoží politických stran nedělalo dobrý dojem a odpuzovalo je. Doufal jsem tak soustředit mladé lidí, kteří by byli ochotni ještě před volbami pracovat na ozdravení přepolitizovaného tisku novým kulturně politickým časopisem, nepoplatným kolaboraci se stalinismem. Soudil jsem, že šéfredaktorem by se měl stát Jan Masaryk. Hodlal jsem vytvořit základnu na obranu demokracie proti puči. Pečlivě jsem si mezi mladými komunisty vybíral vzdělané a inteligentní jedince, jako byli Miloš Kaláb a Adolf Stern. Naivně jsem se domníval, že se postaví proti pučistickým komunistům, jako byli Gottwald, Kopecký a Slánský. Partaj mi stejně do Klubu mladých navíc poslala bijce Honzu Sterna, tehdy ještě zavilého stalinistu.

Zašel jsem také za Ferdinandem Peroutkou do redakce Lidových novin. Pověděl jsem mu o svých obavách. Potvrdil je a navíc mi řekl, že za takové krize všechno bude na bedrech prezidenta Beneše, který je těžce nemocen a komunisté to vědí, využijí toho, takže bude těžko vzdorovat jejich soustředěnému nátlaku.

K připravovanému časopisu mi nabídl začáteční podporu dvou set tisíc korun (v nové založené republice T. G. Masaryk přispěl podobně značnou částkou peněz k založení Přítomnosti). Souhlasil s Janem Masarykem jako vhodným šéfredaktorem a dodal, že se pokusí získat jak jeho souhlas, tak dalších dvě stě tisíc korun z jeho fondu.
Peroutka vyslovil přání setkat se s vybranými mladými lidmi, aby je poznal. Pozval nás do domu Karla Čapka, kde se svého času scházívali Pátečníci. Debata vyústila v dialog mezi Peroutkou a Sternem, který nakonec doznal porážku a namítl, že někdo starší, jako třeba Stoll, by dokázal komunisty obhájit lépe. Peroutkova velkorysost, s jako dokázal podpořit snahu studenta, kterého do té doby nepotkal - pozval mě do Klubu spisovatelů na další pohovor a pozval i mou přítelkyni, která se netajila svou idealistickou příslušnosti ke KSČ. Dopodrobna se jí vyptával na její službu slepým a studia. Bohužel takových uvědomělých lidí, jako byl Peroutka, bylo pramálo.
Schůzky v Klubu mladých pokračovaly úspěšně; linie časopisu se zdárně rodila, víc než sto studentů pracovalo na přípravě sborníku a časopisu; dokonce i jednotlivé redakce už měly schopné mladé lidí. Když Pavel Tigrid namítal, že v klubovně Mánesu máme podle vzoru Kulturní jednoty jen samé socialisty, jako generální sekretář Klubu jsem uspořádal diskusní schůzku mezi socialisty a lidovci. Byla prý velmi zajímavá a podnětná. Sám jsem se nemohl zúčastnit, protože v akci na sblížení česko-moravské a slovenské části republiky jsem v té době jezdil po Slovensku v zapůjčeném ministerském autě se šoférem a s Karolem Belákem a Dušanem Slavíkem. Sháněli jsme slovenské rodiny, které by byly ochotny dát výměnou své děti na prázdniny k českým rodičům, jichž se přihlásilo víc. Proto mi také ušla schůzka členů Klubu mladých s Janem Masarykem. Stejně se nekonala, protože do Prahy přiletěl Zorin, aby dohlížel na puč, který jsem nečekal tak brzy.
Za puče sice studenti demonstrovali, mnozí byli zbiti a zatčení. Ten jediný veřejný protest však nevyšel z iniciativy Klubu mladých. Tam si to komunisti hlídali lépe než ve stranických spolcích studentů. Přesto jsme měli velmi zajímavou zkušenost.
Na důležitou schůzi Kulturní jednoty mě pozvali, abych promluvil jménem mladých. Přítomní komunisté nebyli nadšení, když jsem jim pověděl, co si o tom puči myslím.

Divadelní režisér Jindřich Honzl vyskočil z křesla a přes celou místnost se na mne vrhl, aby mě škrtil. Museli ho odtrhnout.

Pak ještě podobně ostře promluvil přítel Ivan Brychta z Brna, kterého jsem vzal s sebou.

Stejně to nepomohlo. Jedině Ferdinand Peroutka a profesor Kovárna hájili demokracii. Většina přítomných kulturních veličin seděla na židlích a zarytě mlčela. Co mě však zarazilo ještě víc, byl způsob, jakým se profesor Kozák snažil získat mandát Kulturní jednoty, aby šel jejím jménem zasednout do komunisty organizovaného Ústředního akčního výboru na řízení údajně lidové revoluce. Mluvil tak dlouho, že i když mandát nedostal, zabránil aspoň tomu, aby prezidentu Benešovi byl poslán navržený telegram, přimlouvající se za ústavní řešení krize. I to ostatně bylo součástí KSČ scenária.

Pro některé z nás bylo ohromující pozorovat, jak většina politických i kulturních představitelů neměla prozíravost a jak i za puče často ani netušili, že se koná puč. Nepřipravenost byla zarážející; a navíc, očividná zbabělost. Boj byl vzdán, ještě než začal.

Uvedu pár příkladů. V naší klubovně v Mánesu debata pokračovala po skončení schůze Kulturní jednoty. Profesor Stoll, který v 30. letech i později dokázal pro svou stranu a pro bolševický „boj za pokrok“; získat několik významných českých spisovatelek, snažil se nás mladé přesvědčit o historické nutnosti komunistické revoluce. Opakoval několik leninských frází, jako že „když se kácí les, lítají třísky“; a „velká voda, kalná voda“. Když jsem mu namítl, že ne každá kalná voda je velká, tahal mě profesor J. B. Čapek zezadu za rukáv a šeptal: „Pane Hrubý, neničte se!“ Na naše urgence okamžitě propustit zatčené studenty nakonec Stoll, který na mě dělal dojem tupého topůrka, přislíbil, že se o to zasadí.
Za schůze Kulturní jednoty profesor Kovárna, který jako jeden z prvních protestoval proti stalinským vraždám komunistických předáků v Bulharsku a v Rumunsku a varoval komunisty, že svoboda tisku je i k jejich ochraně, ostře odsoudil komunistický puč, ale nemnoho hodin předtím ani netušil, že se koná, i když už byl v plném proudu. Z demonstrace na Staroměstském náměstí, kam jsem se přišel podívat na tu podívanou, jak Klement Gottwald s Clementisovou ruskou čapkou na hlavě si hrál na Lenina za organizovaného skandování bojůvek kolem mikrofonu a v přítomnosti dělníků svezených nejen z pražských, ale i z kladenských závodů a dolů, aby dělali stafáž údajně lidové revoluci, jsem spěchal do bytu profesora Kovárny, doufaje přidat se k obraně demokracie. Právě doposlouchal Gottwaldovu řeč. Ujistil mě, že nejde o žádný puč, že náš národ nepůjde za takovým demagogem, že prezident Beneš všechno drží pevně v rukou. Prohlásil, že já, který na něho vždy působil klidným dojmem, jsem zbytečně hysterický, a doporučil mi, abych šel domů a uklidnil se. Nebude žádný puč. Tak mluvil hlavní kulturní představitel druhé největší strany ve státě.
Odešel jsem tedy s nepořízenou a šel jsem na Hrad pokusit se navštívit prezidenta Beneše. Kancléř Smutný mě však k němu nepustil. Totéž udělal i jeho bratru Vojtovi. Smutný za puče hrál velmi podivnou roli. Posvítil si někdo na tohoto vlivného muže, který zřejmě měl důvěrné styky s britskými místy a později v exilu podědil značnou sumu peněz, které v Londýně zbyly z Benešových válečných fondů?
Jeho zásluhy o zdařilý puč byly nemalé.
Když jsem nemohl mluvit s prezidentem, zašel jsem do kanceláře Josefa Kopty. Tento ruský legionář, známý svými romány ze sibiřské anabáze, vedl kulturní kancelář Hradu. Do té doby jsem ho osobně neznal. Přijal mě a dal si vyložit mé dojmy; taky mi však doporučil, abych přestal být hysterický a uklidnil se. „Náš národ vždycky byl pro socialismus“, řekl.
Neměl žádné pochopení pro mou námitku, že skutečný socialismus nelze budovat pučisticky proti většině národa a násilnými protidemokratickými metodami. Odcházeje z jeho kanceláře jsem musel projít skupinou komunistických předáků, kteří si pomáhali do kabátu poté, co prezident Beneš ve své kapitulaci vzdal další odpor a přijetím demise doznal porážku nestatečných demokratů.
Vůdce národních socialistů, Petr Zenkl, jezdil po Praze na zapřenou v taxíku, a když uslyšel v rozhlase, že Beneš přijal demisi, rozbrečel se.
Jak jsem se dozvěděl od lidově demokratického přítele Jana Kolára, když přišel do redakce deníku své strany, aby pomohl vydat zvláštní číslo listu, přítomní redaktoři ho nabádali, aby mlčel - „Tři členové akčního výboru přišli, aby převzali redakci. Sedí ve vedlejší místnosti.“ - „Tak proč jste je nevyhodili?“
Dívali se na něho zděšeně a nechápavě.
Měli snad bojovat?

Hroznou scénu zažil Kolár v budově parlamentu. Dorazil tam za dvouhodinové stávky, vyhlášené Zápotockým na podporu „lidové revoluce“. Byl svědkem toho, jak lidem zvolení poslanci hájili statečně demokracii: vrhli se na obložené chlebíčky a víno, když je číšníci přestali hlídat. Později ani jeden poslanec nehlasoval proti vládě sestavené Gottwaldem.

Ministr zahraničí Jan Masaryk prohlásil, že si s komunisty rád zavládne, že nikdy nepůjde proti vládě lidu (ačkoliv se puče zúčastnily jen předem připravené komunistické bojůvky, jako třeba Lidové milice), a že nikdy nepůjde proti Rusům (proč ne, zvlášť když naléhali od podzimu na puč a na jeho podporu hrozili svými vojsky?). Jeho táta tak slavjanofilsky nemyslel.

Nevím, kolik mladých lidí v ty dny zoufale, „hystericky“ pobíhalo po Praze a jiných městech a marně hledalo starší zodpovědně politiky, ochotné bránit demokracii. Mladá generace aspoň uspořádala studentský pochod na Hrad. Pro mnohé z nás trapná podívaná na neprozíravé a nestatečné demokraty byla určujícím zážitkem pro budoucnost.

Když rozhlas pár dní poté oznámil, že Jan Masaryk byl nalezen na dvoře Černínského paláce pod okny svého bytu a že skončil sebevraždou, rychle jsem tam došel. Doufal jsem, že to bude znamení k opravdu lidovému pokusu zvrátit puč a budou tam davy. Byl jsem však znovu zklamán. Na prostorném

náměstí jsem byl sám. Nepustili mě k ministrovým tajemníkům, které jsem poznal, když jsem dojednával schůzku Klubu mladých s Janem Masarykem. Na chodbách bylo vzrušení a zmatek. Před jinými vraty Černínského paláce opodál hlídkoval starší muž. Šel jsem k němu, abych se dověděl pravdu. „Prosím vás, neptejte se na nic, jsem legionář, mám ženu a děti, nemůžu vám nic povídat“, žebronil s uplakanýma očima. „Tak mi alespoň povězte, je to pravda, jak říkal rozhlas, že spáchal sebevraždu?“
„Ne, není“, řekl rozhodně a rychle zmizel za vraty. Bojím se, že i tento strážce pravdy a Černínského paláce se ocitl na seznamu mnoha obětí případu.
Za nějakou dobu z vrat vyjel velký vůz. Myslel jsem, že odváží Jana Masaryka. A tak jsem taky šel domů. Nikdo mě od té doby nemohl přesvědčit, že to byla sebevražda.

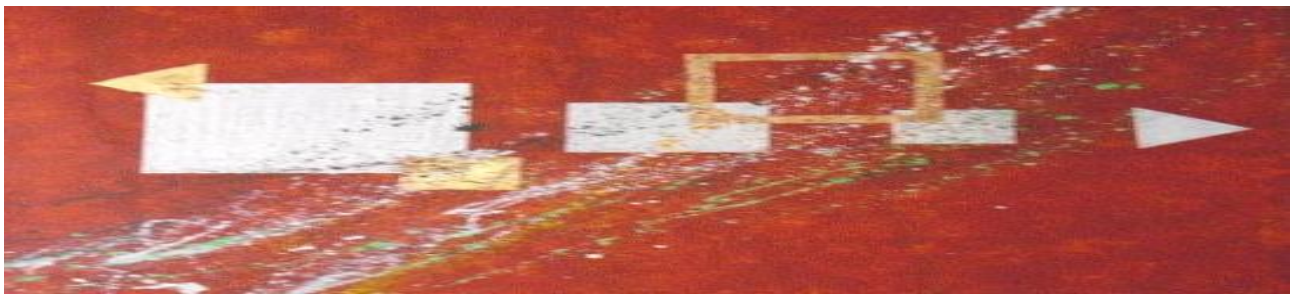

Glosa Miloše Ondráška

O VYROVNÁVÁNÍ SE S ČASEM A PROSTOREM

V minulém čísle Čechoaustralana jsme četli vzpomínku na básnířku Boženu Šamánkovou. Od mládí zaznamenávala ve verších svoje osobní pocity a reagovala na společensko-politické změny až po její poúnorový exil v Austrálii. Ta země malá tam v dálavách / ztracený domove tisíců / do světa širého nás vichřice zavála / když na hradě králů cizí vlajka zavlála / a správa země vyrvána z rukou dědiců.
Pátrání po sebeuvědomění v novém prostředí má nespočet důvodů a pohnutek. Spisovatel či básník žijící v exilu se pokouší vyrovnat s časem i prostorem, do kterého se dostal. Nedaří se to každému a pak se takový exulant v duchu stále vrací tam, odkud přišel. Do domova. Poúnorový emigrant si ale často ve svých snech nepromítá zemi sevřenou rudou nadvládou, porušování lidských práv a ničení lidské důstojnosti, v jeho projekci jsou luhy a háje první republiky. Řekl bych, že paní Šamánková je do jisté míry výjimkou.
Osobní zkušenost posrpnového emigranta již nezasahuje éru T. G. Masaryka a samozřejmě nemíní do poezie zahrnovat zdegenerovanou komunistickou společnost, pokud nejde o satiru. Hledá jiné motivy, zejména tam, kde se usadil. Do vizí o pádu totality a postkomunistické svobodě se pouští jen ojediněle, nostalgií netrpí. Snad až na výjimky týkající se těch, kteří se stále nemohou nebo nechtějí oprostit od místopisů mládí či starých vyjadřovacích vazeb. Je pravda, že verše uveřejňované zejména v exilových časopisech přinesly jak autorům, tak čtenářům úlevu, útěchu a napomáhaly hledat v cizině vlastní identitu. Aby bylo jasno, mluvím o exilové poezii vzniklé v Austrálii. Představitelem z první exilové vlny je nepochybně Václav Michl. Přijel do Melbourne začátkem padesátých let, nedožil se padesátky, zemřel v roce 1971, patřil do úzkého okruhu kolem Hlasu domova, do kterého přispíval pod pseudonymem Junius. Jeho sbírka „Daleko je moje Tipperary“ obdržela uznání v soutěži mnichovské vysílačky Svobodná Evropa a některé básně byly uveřejněny v nezávislé kulturní revue Antonína Vlacha „Sklizeň“ vycházející v Hamburku.
Michl stále myslel na to, že se jednou vrátí tam, odkud přišel. Ve vojenské písni z roku 1918 Irové zpívali: „For the long, long road to Tipperary is the road that leads me home“. Antonín Schott napsal v r. 1956 emocionální rýmování, dcerka se ptá mámy, zda je Praha skutečně stověžatá a končí - proč pláčeš, mámo, copak je ti, že nemluvíš a oči lesknou se ti? Zdeňku Grunerovi chybělo teplo světnice u maminky a zasněžené vánoce, vydal v edici Revue v Brisbane v roce 1954 básnickou sbírku „Psáno do větru“.

Autorovi, který si říká Jan Jiří, Křesťanská akademie v Římě vydala svazek básní nazvaný „Ptačí melodie“ a uvedla, že žije v Melbourne. Na severovýchodním pobřeží Austrálie se usadil Stanislav Berton, kromě historických studií se věnoval psaní epigramů. Milan Vodička pracoval v uranových dolech na samém severu Austrálie, dojmy z tohoto přistěhovaleckého života anglicky popsal ve verších, sbírka vyšla v Londýně. Když jsem nedávno listoval starými ročníky v Mnichově vydávaného měsíčníku českých demokratických federalistů Bohemia, v čísle z dubna 1955 jsem našel báseň „Píseň o Austrálii“ s uvedením pseudonymního jména Benedikt. O poezii se také aktivně zajímal v Sydney žijící varhaník a sbormistr Karel Šindelář (1918-1998). Takových krajanů musela být řada, někteří psali dobře, někteří jinak, někteří se pokoušeli své práce uveřejnit, jiní je zase nechávali ve svých zápiscích, dnes zapomenutí a bůhví kde odpočívající věčným spánkem s nesplněnými sny. Bohuslav Brouk, autor Ohlasů básní českých, vykřikl: *„Zde trapno existovat“,* když žil v letech 1951-1972 v Austrálii.

Úplně jiní jsou ti, kteří přišli do Austrálie po vpádu armád Varšavské smlouvy v srpnu 1968, po zkušenostech s komunismem na vlastní kůži neteskní po rodné hroudě podupané okupanty a potřísněné vlastizrádci. Mohou však o svém kraji bez lítosti psát. V Sokolovně v Sydney v dubnu 1983 mluvil o své práci Stanislav Mareš, v roce 1975 vyšla v nakladatelství 68 Publishers v Torontu jeho sbírka „Báje z nového světa“. Rozuměj z Austrálie. V úvodním oddíle s 62 řádky Mareš zdařile usiluje o přebásnění časoměrného hexametru Vergiliových Zpěvů pastýřských, v prvních verších sarkasticky popisuje blaho socialismu: Tityre, rozvalený tam, kde stín, tam, kde vánek a tráva, // píšťalou rákosovou pěstíš si náklonnost Múz. // Nám bylo opustit vlast; ty, Tityre, v chládku se válíš // jak krotký a bachratý Pan, jak vepřík v osení. Jednu část této poemy namluvil na gramofonovou desku Jiří Voskovec. Mareš Báje dokončil v roce 1972, psal je dva roky, rukopis poslal svému příteli Janu Zábranovi do severních Čech a ten prohlásil, že je to nejlepší česká báseň napsaná v Austrálii. Mezi disidenty to mohlo znít jako hospodský fór. Ale byla to a stále je pravda. Pro mne zcela jistě.

Tím ale nechci ukřivdit Jaroslavu Kováříčkovi. Brzy po příjezdu do Sydney, po rozloučení se socialistickými pseudojistotami v roce 1968 s několika přáteli založil skupinu Bumerang, pěstovali pro sebe i ostatní exulantskou kulturu. Do zbolševizované Prahy vzkazuje: Nás neošálí // tvé rozumy // tak marně hasíš co tě pálí // my své dobře víme // jen věcí času jest¬¬¬¬ // kdy tě vyřídíme. Kováříček psal a kreslil grafickou vizuální poezii a vydával ji v nákladu vždy deseti exemplářů. Báječně ojedinělé bibliofilie. V roce 1980 byla v Mnichově vytištěna s Krylovým linorytem na obálce péčí nakladatelství Poezie mimo domov Kováříčkova sbírka básní „Chvíle přeměny“.

Bez rozpaků prohlašuji, že jde o ryzí poezii. V polovině 70. let se do Austrálie vystěhoval příslušník českého undergroundu, rockový bořitel pokrytectví, básník Josef Vondruška.

Poněkud mne trápí otázka, proč exiloví básníci žijící v Austrálii se neptali sami sebe, když vyjadřovali své pocity česky, zda jsou stále součástí českého národa. V době, kdy socialistické Československo bylo pevně obklíčeno elektrickým proudem nabitými zátarasy a šlo o rozdělení “my a oni“, jsme nedostávali odpověď. Nikdo se snad o ni ani nepokoušel.

K české kultuře však exiloví básníci patřili a nemohla je od ní odtrhnout ani nenávist trpaslíků ke světu vně ostnatých plotů. Dnešní literární svět v České republice včetně čtenářů by neměl zapomínat na autory, kteří žili v novodobém vyhnanství.

Tato pravděpodobně neúplná úvaha je zaměřena pouze na ty, kteří se neobávali veřejně vyjadřovat svoji práci, ať již rozhlasem, knižně nebo časopisecky, v době, kdy republika byla sevřena represivním režimem. Svoboda se zajisté mohla tehdy vyjádřit mnoha způsoby, exilová poezie byla jedním z nich.

Obraz Srdce - Hana Pavelková

BENEDIKT

PÍSEŇ O AUSTRÁLII

Zpívám o Austrálii píseň krásy a přece píseň smutku,
zpívám o zemi, obklopené hvězdami a mořem - - -
Vítr zpívá se mnou vlnami pobřeží píseň krásy, přece píseň smutku,
Kolik ještě odlivů, nadějí a přílivů bolů.

Zpívám o Tobě, země pod Jižním Křížem,
jež dala jsi mi volnost, svobodu a lásku,
chleba mi dáváš a víru ve svobodného člověka
--- a vidíš…
já stále, i bez okov – jsem nespokojen!

Ale to nebude nevěra, ani zrada, ani křivda,
až jednoho bílého rána Tebe opustím,
abych na Tebe vzpomínal s touhou a steskem
a zpíval o Tobě píseň krásy a přece smutku
o Tobě, země, obklopená hvězdami a mořem,
o Tobě, země, jež naučila jsi mne ještě horoucněji
můj domov milovat!

JAROSLAV KOVÁŘÍČEK

MOŘE

Moře je fascinující tím
že je skoro věčné
tak alespoň zdá se nám
kteří srovnáváme svým životem
Nemáme přesnější míry
Ale i moře je jen krátkým
nadechnutím vesmíru
tohoto zázračného tvůrce
bez lidské ctižádosti

VÁCLAV MICHL

VÍNO EXILU

Co je tu ticha v oblém sklonu luku
všech hodin zetlelých jak struna nesouzvuku
jež šálí čas a tvar a místa
hned ponuré a tiché jak alchymista
zas hledající příměr bouřícími skřeky
a já v něm nacházím své opiové léky
Ach barvy tóny verše milované
do ticha mlčky tkám svůj šerý svatostánek
tkám zlaté rouno z mlh a ze tmy vraní
co nocí prolíná a mlčí vámi
barvami tóny slovy v chladné mešitě
vracím se chlapec na štítě
vždycky se vracím Zas se budu vracet
a padat a klopýtat a hrát a karty ztrácet
van horké čelo chladí horký van
van přísný neodbytný šerý
daleko je moje Tipperary
ale nezapomínám

STANISLAV MAREŠ

BÁJE Z NOVÉHO SVĚTA zpěv IV

V kraji mé matky hora Džbán

Tak dlouho chodíš do studánky
až nezbude než v ruce ucho
(A v botách voda je-li sucho)

Okolo lesa pole lán
a jedou jedou z lesa tanky
To sedlák sedlák velký pán

Poněkud pusto na tom našem dvoře

Už kromě vran
nic ani kuře nekrákoře

Vitoušek Gogh tam oře Ucho v ruce

(Tak dlouho do studánky revoluce)
Darmo ty můj milej

V kraji mé matky hora Džbán
(však krupské pivo pane chcanky)
Vitoušku rozmilej

Ve vzdálený a nepřístupný lán
hluboko zorej
navěky ucho Palach Jan

A tak jdou věci do legend
ne-li už právě do čítanky

V kraji tvé báby hora Džbán
A jede Jede z lesa Pán

Poznámka: Všechny básně přepsány tak, jak původně uveřejněny

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

ČECHOAUSTRALAN přináší čtenářům nejzajímavější postřehy ZE ZÁPISKŮ VÁCLAVA KLAUSE O NÁVŠTĚVĚ AUSTRÁLIE, které vycházely průběžně v deníku Právo. V plném znění je najdete na http://www.klaus.cz

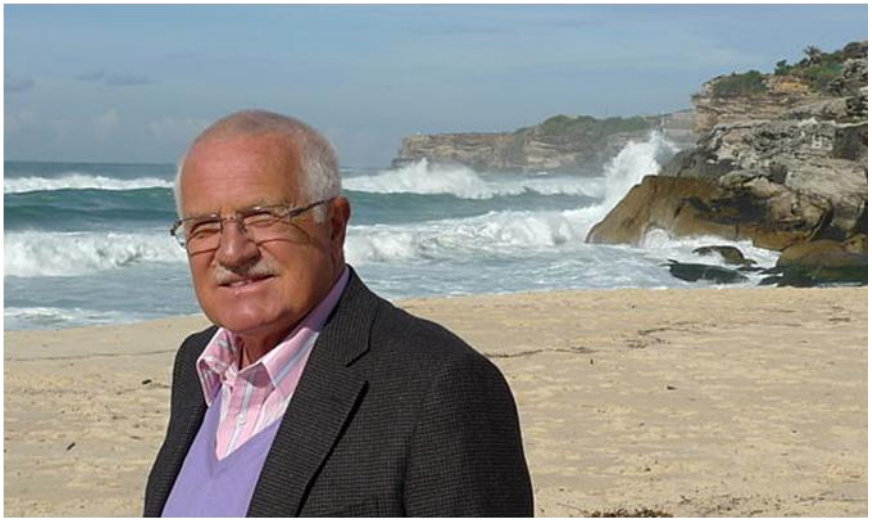

K protinožcům jedu už potřetí. Vždy ve stejnou roční dobu – konec července, začátek srpna, tedy v naší domácí politické okurkové sezóně. Vychází mi to přesně po 10 letech – 1991, 2001, 2011. Jsem zvědav, budu-li v roce 2021 ještě na světě, resp. jestli budu schopen tak dlouhého letu…

□ Tato moje cesta, stejně jako obě předcházející, je cestou konferenční. Mám tu celkem 9 projevů na různých akcích a v různých institucích, řadu obědů a večeří s „nepsanými“ vystoupeními, několik televizních a rozhlasových talk-show, rozhovory v novinách a časopisech, setkání s politiky. Pro strážce peněz českých daňových poplatníků podotýkám, že je to nic nestojí – jsem tu na pozvání australských organizátorů této cesty, kterými jsou Institute of Public Affairs (z Melbourne) a Centre for Independent Studies (v Sydney)…

□ Austrálie je šestá největší země na světě a se svými 7,7 miliony čtverečních kilometrů je 100x větší než Česká republika. Obyvatel je tu ale oproti nám jen o něco málo více než dvojnásobek. Vnitřek země je zcela prázdný, zhruba dvě třetiny lidí bydlí v pěti největších městech – Sydney, Melbourne, Brisbane, Perth a Adelaide, která jsou na pobřeží. Většinu území tvoří poušť (i když ne saudskoarabského typu, protože je tam i pověstná australská bush). Problém dostatku či nedostatku vody je proto součástí běžné, každodenní konverzace.

Hlavním politickým tématem země i v těchto zimních dnech – tedy v mimořádné zimě a dešti – je, jak bojovat s globálním oteplováním, které sice nijak přesvědčivě neprobíhá (v posledním desetiletí se navíc zcela zastavilo a už vůbec se nezdá, že je několik staletí probíhající mírný vzestup teplot od malé doby ledové v polovině minulého tisíciletí způsoben člověkem), ale politický souboj je o to vzrušenější. Nevím, co si myslí běžní lidé, ale propaganda – velmi agresivně útočící už i na malé děti – je tu tak silná, že tomu lidé asi věří. Politici tomu věří také, ale jsou rozděleni v názoru, co s tím dělat – levice (v čele s dnešní premiérkou) chce uhlíkovou daň a pravice chce prodávat tzv. emisní povolenky (jako v EU). Chtěli vědět, čemu dávám přednost, ale musel jsem je zklamat, neboť obojí považuji za zbytečné (a proto stejně špatné).

V Sydney jsem se – v sokolovně místního Sokola – setkal s českými krajany, kterých je v Austrálii kolem 50 000 (včetně sestry mé manželky). Na stejném místě jsem byl před 20 lety, v roce 1991 a tehdy jsme si moc nerozuměli. Bylo to krátce po pádu komunismu a já si dobře vzpomínám, že chtěli slyšet, že byli velkými bojovníky proti komunismu, že se mu pomstili tím, že ho opustili a že by za to měli být našim státem nějak oceněni. Určitě si to nemysleli všichni z nich, ale jejich mluvčí a funkcionáři jejich organizací a spolků ano. Nic takového jsem jim nebyl ochoten říci či slíbit, ale dobrý pocit jsem z toho neměl.

Po dvaceti letech to bylo naprosto jiné – mimořádně milé, mimořádně přátelské. Všichni jsme se poučili, nastala generační výměna, přišli i noví lidé, kteří se do Austrálie dostali v posledních letech – za prací či studiem, ale je moc hezké, že Sokol stále funguje a připravuje se na sokolský slet, který bude v Praze v příštím roce.

I naši krajané, i australští novináři se mne ptali na u nás právě schválený zákon o uznání protikomunistického odboje, o němž já příliš přesvědčen nejsem. Ještě jsem v tom byl posílen otázkou australského novináře v rádiu, když se mne ptal, co si myslím o „resistance movement” a o „freedom fighters“ – převedení slov z našeho zákona do kontextu angličtiny mne ještě více zneklidnilo. Obecně si myslím, že takto formálně – zákonem – se s komunismem nevypořádáme a že to už vůbec nepřispěje k tomu, aby – při jakémsi uspokojení řady lidí tímto zákonem – nevznikaly nové nesvobody…

□ Sydney je mimo jakoukoli pochybnost jedním z nejkrásnějších měst světa. Do první ligy moderních měst u moře – spolu s Vancouverem, Seattlem, ale i třeba Monte Carlem nebo Hongkongem – určitě patří. Návštěva Bondi beach, tohoto posvátného ráje surfařů, kde byly právě při naší procházce mimořádně velké vlny, je nezapomenutelná.

Sydney má 4,3 miliónu obyvatel a je hlavním městem Nového Jižního Walesu. Každý zná slavnou budovu opery (otevřenou v roce 1973), na všech fotografiích je i most Harbour Bridge z roku 1932, pěkné je i moderní mrakodrapové centrum. Lidé však bydlí ve vlastních domech či domcích, které jsou často vzdálené od centra

města desítky kilometrů. Sydney je díky tomu nejrozsáhlejším městem asi nejen Austrálie…

□ V Sydney jsem měl i řadu mediálních i konferenčních vystoupení. Hlavními tématy bylo globální oteplování a dnešní potíže Evropské unie. Česká republika je považována za standardní evropskou zemi a neočekává se, že by měla mít nějaké specifické problémy. Jsou zde komentátoři, kteří Evropě rozumí. V deníku Business Spectator, vydávaném v Melbourne, čtu věty:

- euro nemůže být zachráněno; všeobecná evropská neochota přijmout kritiku;
- debata v Evropě připomíná sovětskou indoktrinaci;
- naděje jsou vydávány za strategie, utopie za realitu;
- Einstein kdysi definoval bláznovství jako opakování stále stejné věci a očekávání odlišného výsledku, atd.

V ostrém televizním rozhovoru (připomínajícím pořad HARDTALK v BBC) jsem na argument, že musíme bojovat proti globálnímu oteplování kvůli budoucím generacím, řekl, že minulé generace nám nezanechaly svět ve stavu, v jakém byl, kvůli svému altruismu a štědrosti, ale kvůli tomu, že dělaly maximum pro sebe. Redaktor na to repliku nenašel…

□ Na počátku 20. století se mezi sebou Sydney a Melbourne nemohly dohodnout, které z nich bude hlavním městem nově (v roce 1901) vzniklého státu a byl nalezen kompromis. Hlavním městem se stalo do té doby malé a málo známé místo Canberra (bylo mi vysvětleno, že to v jazyce australských domorodců znamená „místo setkávání“), které má dnes 340 000 obyvatel, čili stále ještě méně než desetinu, než kolik má jak Sydney, tak Melbourne.

Sídlí zde nejen australská vláda, ale i velvyslanci, včetně našeho. Je to vlastně i největší australské vnitrozemské město, jinak je všechno na pobřeží. Je v horách a proto je tu chladněji než v Sydney, ale kabáty jsme si v našem létě do australské zimy bohužel sebou nevzali. Chybí nám.

Ve velmi známém a vlivném National Press Club jsem měl velmi dobře navštívený proslov na téma nebezpečnost víry v doktrínu globálního oteplování. Mým hlavním argumentem je, že tato doktrína „je ideologií, ne-li náboženstvím, které žije více méně nezávisle na vědě o klimatu“ a že v ní nejde o klima (a už vůbec ne o životní prostředí), ale jen a jedině o člověka a lidskou společnost. Tato víra se stala novým revolučním a utopickým pokusem člověka a lidskou společnost násilně změnit…

□ Letíme přes australské Snowy Mountains, kde je spousta sněhu. Při včerejším setkání s krajany mi říkala jedna zapálená lyžařka, že se tu dá tři měsíce docela dobře lyžovat. Bylo jí 92 let a reprezentovala Československo na olympiádě v roce 1948. Vypadala skvěle. Australani vůbec vypadají mladě a zdravě, Austrálie je o sportu a přírodě.

Musím se vrátit k údajnému „incidentu“ s bezpečnostním rámem, který žádným incidentem nebyl a který také australská média s výjimkou jednoho blogu vůbec nehrají. Této věci bych dal titulek „Mediokracie opět zaútočila“. Vůbec totiž nejde o to, jsem-li v Austrálii na oficiální státní návštěvě či nikoli. Ve velmi prestižním National Press Clubu jsem měl projev a následné odpovědi na otázky účastníků akce – trvalo to jeden a půl hodiny a souběžně to přenášela živě televize na dvou kanálech (typu naší ČT 24). Pak byla žádost ještě o jedno televizní interview, k mému překvapení na jiném místě.

Ukázalo se, že to bylo televizní studio v australském parlamentu. Přijeli jsme tam, ale nikdo na nás nečekal, asi 10 minut jsme stáli před budovou, fotografovali a říkali si, že už asi odjedeme zpátky do hotelu.

Pak přišla jakási pracovnice televize a pozvala nás dále. Stáli jsme několik minut mezi asi stovkou školních dětí a teprve pak jsme objevili, že čekají na bezpečnostní prohlídku – a my s nimi. Pracovnici televize jsme řekli, že čekat nebudeme a jestli rozhovor chtějí, ať ho udělají v hotelu, kde jsme ubytovaní. To je naprosto všechno. Nic jiného se nestalo…

□ Melbourne – hlavní město australského státu Victoria – je se svými 3,7 milionů obyvatel druhým největším australským městem. Jsem zde nepřetržitě žádán o stanovisko na řeckou krizi (a odpovídám velmi přátelsky – s mou odpovědí byl včera v National Press Clubu velmi spokojen i řecký velvyslanec v Austrálii, protože nahlas říkám, že viníkem není jen Řecko, ale i systém eurozóny) a teprve následně jsem pochopil, proč je tomu tak. V Melbourne je tolik Řeků, že je Melbourne druhé největší řecké město na světě – po Aténách. Jeden australský novinář mi při debatě o deficitech státních rozpočtů řekl, že jsme vlastně všichni Řekové…

□ Ta časová asymetrie je hrozná. V Praze se lidé vracejí z večeří, divadel, kin či koncertů, já tady vstávám do probouzejícího se rána a jedu dělat do rádia další rozhovor. V Austrálii všichni daleko dojíždějí do práce svými auty a mají puštěné rádio – proto jsou hlavní talk show teď ráno.

Tématem tohoto interview bylo globální oteplování. Má návštěva v Austrálii se stala jistým katalyzátorem místní debaty, která je tu daleko vzrušenější než u nás. U nás tuto debatu skoro nikdo nevede, katastrofickým zprávám nikdo moc nevěří, na to jsme příliš racionální a pragmatičtí. A navíc nás vyučil i ten komunismus, že se takovým věcem nemá věřit.

Pozoruhodné bylo, že – velmi známý – rozhlasový a televizní moderátor Andrew Bolt znal českého Cimrmana a uváděl ho jako příklad české schopnosti sebeironie.

Sedím v 33. patře hotelu a dívám se na moderní mrakodrapové centrum města, na nejvyšší budovu jižní polokoule, na slavnou Rod Laver Arena, kterou známe, když se počátkem ledna díváme v televizi na tenisový Australian Open. Vidím i téměř evropské tramvaje, ale i kilometry se táhnoucí bloky malých domků, které nijak velkolepě ani bohatě nevypadají. V australské zimě jsou tu na ulici vedle sebe lidé v kožichu i v šortkách, se šálou, ale i v tričku bez rukávů. Nikdo v tom žádný rozpor nevidí…

ČESKÝ DIALOG
objednávejte na adrese strizovska@seznam.cz
v Austrálii k objednání také na adrese Jana Růžička
82 Cardwel Str., Arakoon, NSW 2431
e-mail: Ruzickajana@yahoo.com.au

□ Tématem celé série je svoboda a proto chtěli slyšet, kde vidím v současnosti ve světě její největší ohrožení – vidím je v enviromentalismu a v odnárodňování států a v přechodu ke globálnímu (a evropskému) vládnutí. Těchto dvou věcí se já bojím více než Al Kaidy. Jestli mi někdo z mých čtenářů nerozumí, pak přeposílám SMS, která mi právě při psaní této věty přišla: *„Ekologičtí aktivisté se na Šumavě zavěsili v sítích do korun stromů napadených kůrovcem. Brání jejich kácení.“* Snad už k tomu není třeba nic dodávat.

□ Austrálie je země přistěhovalců. Letíme do Brisbane, ve které je podle statistiky 21,7% obyvatel narozených v zahraničí a 16% lidí ve městě nemluví doma anglicky. V Canberře nám dělal řidiče mladý muž z Chile. Dnes ráno nás v hotelu v Melbourne při snídani obsluhoval číšník ze Srí Lanky (neboli Ceylonu). Na letiště nás vezl Afghánec z Kábulu. Svou vlast opustil před 25 lety. Měli prý hezký dům. Jeho otec se tam vrátil dvakrát – při první návštěvě zjistil, že jejich dům okupuje talibánský generál. Při druhé návštěvě prodal dům americkému velvyslanectví, protože Talibánec už tam nebyl. Už jako rodina zůstanou v Austrálii…

□ Při mé večerní přednášce o globálním oteplování poslu-chači souhlasně kývali na mé věty, že nejde o klima nebo teplotu, ale o lidskou svobodu. Na první stránce dnešního vydání deníku The Australian je karikatura tryskem běžící australské ministerské předsedkyně, která má v ruce zákon o uhlíkové dani (hlavní současné téma v Austrálii) a na otázku reportéra: „Proč takový spěch?“ odpovídá: „Blíží se konec světa.“ On to bohužel není jen vtip. Návrh nového zákona vytváří instituci „regulátora čisté ener-gie“, kterého deník označuje za „uhlíkového policajta“. Podle tohoto zákona bude mít tento policajt právo vstupovat bez omezení do prostorů všech firem, prohlížet všechny činnosti ve firmě, prohlížet (a kopírovat si) všechny dokumenty, které uzná za vhodné. Jakékoli podvádění při údajích o emisích CO_2 mohou být potrestány až deseti lety vězení a pokutou více než milión dolarů. Uhlíková daň bude 23 dolarů na tunu emisí CO_2. Bývalý ministerský předseda (dnešní ministr zahraničí) Kevin Rudd ve stejných novinách říká, že Austrálie toto všechno musí udělat, aby se stala příkladem pro celý svět. A tady už přestává legrace…

□ Moře a pláže (na „Slunečném pobřeží“ a v Coolum) jsou úžasné. Voda není teplá, moc lidí se nekoupe, ale spousta lidí surfuje v černých neoprénech. Umět surfovat patří k samozřejmým povinnostem zdejšího člověka. Nedovedu si představit, jak to tady – plné lidí – vypadá v australském létě. Někdo se mne ptal, jak se mi Austrálie líbí. Nevím, není to moje země. Jsem – přírodu milující – městský člověk (tomu by zde odpovídalo snad jen jediné místo – Melbourne), jsem člověk celý život sportující, ale nikoli milovník vodních sportů, preferuji sako a kravatu před tričkem a šortkami, jsem radši kulturní než multikulturní, jsem spíše konzervativní než liberální nebo sociálně-demokratický, atd. Ale jeden poznatek je zásadní – Austrálie je složitější, pragmatičtější a kulturnější, než si myslíme (i když se mne jeden účastník Consilia zeptal, jestli leží Česká republika na pobřeží Černého moře)…

Co mne naučil dalajláma

Milena Štráfeldová

Klepala jsem se už týden předem. Tibetský dalajláma byl sice v té době v Česku už pokolikáté, poprvé se mi ale podaří setkat se s ním! Se svým doprovodem, exilovým předsedou vlády Rinpočhem, pořádá tisko-vou konferenci a já jsem získala jednu z akreditací… Nejsem právě esoterik. Nezapaluji vonné tyčinky, nežmoulám očistné krystaly, ani si nenavozuji změ-něný stav vědomí pampeliškovým čajem. Nelevituji /naštěstí/, nemedituji /škoda/, nahá v mrazu na sobě nesuším mokrá prostěradla /nikdy jsem to nezkusila/, ani nechodím přes oheň /tohle už znovu zkoušet nebudu/. S podobnými praktikami mám zminula něko-lik rozporuplných zkušeností. Například z troubení tibetských mnichů na dlouhatánské píšťaly se mi jednou udělalo tak zle, že jsem se pak doslova prozvracela domů. Mohlo to sice vypadat, že se lámům podařilo vyhnat ze mne zlé duchy, odborník na tibetskou hudbu mi ale později vysvětlil, že šlo o zcela fyziologický úkaz. Nízké frekvence, které při troubení na tyto třímetrové nástroje vznikají, vyvolávají v citlivějších jedincích nevolnost. Mohou prý dokonce narušit srdeční činnost nebo spustit depresi. Podobně je tomu u varhan. Sociologové jednoho londýnského okrsku si před lety dlouho lámali hlavu tím, proč právě tady je vyšší procento sebevražd než jinde ve městě. Postupně došli k závěru, že za to nejspíš mohou varhany místního kostela. Měly tak hluboké ladění a varhaník na ně hrával tak usilovně, že ty sebevrahy doslova “vyráběl”. - Dalšímu troubení na rang dung jsem se už raději vyhnula, i když jsem jinak zvědavá skoro na všechno.

checkusouttravel
Czech Republic Specialist

Skvělé cenové nabídka, super služby!

NOVINKY NAŠÍ KANCELÁŘE -

**Přebijeme všechny nabízené ceny letenky do Prahy.
Nabízíme European River Cruising
+ $500 zpátky do vaší kapsy.**

www.checkusouttravel.com.au
(cestování z Austrálie)
www.checkusouttravel.cz
(cestování z ČR)

E-mail: info@checkusouttravel.com.au

Tel: 1300 794 543

S tibetským dalajlámou je to ale jiné. Bez ohledu na esoteriku je to člověk, kterému se podařil zázrak. Dostat totiž v našem zmlsaném, přelétavém a povrchním světě, který se i o ty největší "senzace" zajímá sotva pár dní, do povědomí veřejnosti osud Tibeťanů zázrak určitě je. Po r. 1940, kdy se Čína rozhodla "osvobodit" Tibet z jeho zaostalosti, zahynulo v zemi přes milion lidí. Další statisíce emigrovaly a pro zbytek tohoto nevelkého národa zůstala volba buď se nechat "znormalizovat", s čímž máme své neblahé zkušenosti i my v Česku, nebo zůstat ve vlastní zemi občany druhé kategorie a přihlížet, jak ji Číňané devastují a předělávají k obrazu svému. A ještě se snaží svět přesvědčit, že to všechno je vlastně v zájmu samotných Tibeťanů. "Podívejte se, i vysokohorskou železniční trať jsme jim postavili! Do Lhasy teď jezdí rychlíky!" - Podobně si kdysi počínal Stalin.

Nebýt dalajlámových cest po světě a neustálých výzev k tomu, aby čínský Goliáš nechal Tibeťany žít po svém, nikdo by se o tento malý národ daleko v Himalájích už dávno nezajímal. A hlavně by ho nepodporoval. Rozházet si to s obrem je přece tak nepraktické. A nebezpečné. Dalajláma ale se svým úsměvem, trpělivostí a zjevnou mírumilovností dokázal přesvědčit i ty nejmocnější hlavy států, aby ho stále znovu přijímaly, i když si tím Číňany pokaždé popudí. A ten nenásilný, ale vytrvalý tlak snad zabírá. Pomalu, ale přece.

Sám dalajláma se toho asi nedožije, alespoň ne v tomto životě, ale Tibet nejspíš jednou větší autonomii a svobodu díky němu získá. Přijdou na to pravděpodobně sami Číňané…

S tímto vědomím jsem se vypravila na jeho tiskovku do jednoho z pražských top hotelů. Už samo to, že za čtrnáctým převtělencem Avalókitéšvary, bódhisattvy soucitu jedu metrem, působilo bizarně. Tento dojem ale ještě zesílil na místě samém. Bezpečnostní opatření v hotelu se blížila těm, která jsem zažila při příjezdu amerického prezidenta Bushe. Sám dalajláma přišel obklopen suitou bodyguardů. Těch zjevných, vyholených řimbabů ve špatně ušitých oblecích, které nejspíš dodala česká strana, a pak jeho vlastních, převlečených za mnichy. Všechno to ale byli málem dvoumetroví hoši, kteří za sebou jistě měli nejednu školu bojového umění. Dostat se jim do rukou, člověk asi dlouho nepřežije, bez ohledu na mírumilovnost tibetského buddhismu. Dalajláma se mezi nimi doslova ztrácel. A to vše na pozadí spousty exotických květin, kterými nechala správa hotelu sál vyzdobit.

Tiskovka proběhla v napětí vcelku běžném pro podobné příležitosti. Povoleny byly ostatně jen tři otázky, z nichž jednu jsem mohla vykoktat i já. Odpověď na ni Jeho Svatost přenechala svému exilovému premiérovi a zdálo se, že je duchem trochu nepřítomna. Možná zkusmo bloudila kdesi v bardu… Po pár minutách byl konec, znovu se rozblýskaly všechny fotoaparáty a rozjely televizní kamery. Bodyguardi tou skrumáží vcelku nekompromisně razili pro dalajlámu cestu ven.

V tu chvíli jsem dostala jeden ze svých nepraktických nápadů. Abych dalajlámovi poděkovala, když kolem mne procházel, na okamžik jsem sepjala ruce v tibetském pozdravu. Jen jsem nějak nezvládla to, že jsem v nich současně držela nahrávací nařízení, mikrofon i fotoaparát. Všechno mi začalo padat na zem zrovna ve chvíli, kdy byl dalajláma ode mne sotva na dva kroky. Mezi jeho ochránci to vyvolalo trochu pozdvižení, snad se domnívali, že v mikrofonu je ukrytá nálož. Rychle jsem se shýbla, abych všechno posbírala, v tu chvíli ale dalajláma udělal totéž. A náhle jsme proti sobě seděli na bobku, nosy jsme se málem dotýkali a společně po zemi hledali zapadlý diktafon. Bodyguardi se nad námi rázem zavřeli jak střecha - a my jsme se s Jeho Svatostí najednou oba rozesmáli. Proti mně seděl na bobku milý starý pán a vesele se na mne křenil. Napětí z celé tiskovky bylo rázem pryč. Posbírali jsme mé propriety, dalajláma mi ještě stačil podat ruku, já už jsem dokázala nic neupustit a byl pryč.

Znovu jsem se rozklepala až potom. Taky mi ale došlo, že i ty nejhorší trapasy, při kterých by člověk nejraději omdlel, se dají docela zvesela obejít smíchem. A že i ta největší světová celebrita, když proti vám sedí na bobku, je docela obyčejný člověk.

- Že ovšem současně někdo, koho přijímají králové a prezidenti světových mocností a kolem něhož se pokaždé strhne pořádný mediální poprask, se umí shýbnout a pomoci bezradné novinářce s děravýma rukama, už zas tak běžné není. Možná to má ale dalajláma v "popisu práce". Je přece převtělením božstva soucitu! A taky měl dost času se to naučit. Celých předchozích třináct životů…

Tändzin Gjamccho - 14. tibetský dalajláma

www.leadersmagazine.cz LEADERS

Tomáš Grulich: Český stát má vůči zahraničním Čechům své povinnosti

Začátkem října proběhne v Senátu ČR konference o migraci. Připravuje ji Stálá senátní komise pro krajany žijící v zahraničí a bude se na ní podílet řada ministerstev a dalších institucí, které se problematice migrantů věnují. Proč se touto otázkou zabývá právě krajanská komise se ptala Milena Štráfeldová na www.krajane.net *jejího předsedy, senátora Tomáše Grulicha:*

"Tím, jak jsme se snažili a stále se snažíme, aby se institucionalizoval vztah mezi Českou republikou a mezi Čechy v zahraničí, dospěli jsme k názoru, že by bylo významnější, kdyby se člověk díval na tento akt jako na migraci jako takovou. Musíme se vyrovnat s tím, že z České republiky budou lidi i nadále odcházet. I když ne z důvodů politických, a neřekl bych ani vysloveně hospodářských, ale i za zkušeností. Nebo tím, jak se globalizuje svět, se tam zkrátka dámy vdají nebo muži ožení. A samozřejmě i toto je součást české diaspory a musíme se o ni starat. Je tradicí, že Stálá komise pro krajany žijící v zahraničí měla vždycky Konzultativní radu, která byla složená většinou ze zástupců jednotlivých skupin Čechů žijících v zahraničí, ale také z lidí, kteří se v České republice o Čechy žijící v zahraničí zajímali. A jak jsme se pořád snažili ten vztah institucionalizovat, vždycky jsme naráželi u některých exekutivních orgánů nejen na nepochopení, ale i na lhostejnost anebo nepřipravenost. A proto jsme se rozhodli, aby Konzultativní rada byla v zásadě co nejširší. Vedle Čechů, kteří žijí v zahraničí, jsme ji rozšířili o zástupce ministerstev, která se dotýkají jak vztahu České republiky ke svým minoritám v zahraničí, tak i k migraci jako takové. Takže se nám podařilo dostat do této Konzultativní rady zástupce ministerstva zahraničí, školství, kultury, ministerstva práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu a úřad vlády. Samozřejmě jsme také hledali někoho z akademické obce, takže je tam odborník na Čechy žijící v zahraničí dr. Stanislav Brouček z Etnologického ústavu AV ČR."

Nemůže tento přístup být zárodkem toho, že by přece jenom mohl vzniknout jakýsi centrální orgán pro krajany?

"To je samozřejmě hlavní cíl! My jsme si ale řekli, že tato konference bude takovým prvním vstupem. Požádali jsme ministerstva, aby zmapovala, co dělají na poli migrace. A to už hovořím o lidech, kteří přicházejí, i o těch, kteří odcházejí. A aby úřady vyjádřily svou vůli, zda chtějí vůbec spolupracovat, nebo zda tuto problematiku chtějí nechat jen na resortní úrovni. A já se domnívám, že musí dojít k tomu, že si všichni nakonec řekneme, že cíl musí být společný a že musí být vládní. Proto jsem taky s touto konferencí a s jejím obsahem seznámil pana premiéra, který s tím souhlasí. Slíbil, že v září to přednese i na jednání vlády, abychom to skutečně dostali až na tu nejvyšší úroveň. A věřím tomu, že to může být skutečně první krok. Já myslím, že vždycky nejdůležitější krok je ten, aby spolu lidi vůbec začali mluvit, začali si říkat své představy. A pak z toho teprve může něco vzejít. My jsme se ale vždycky, a to po dobu několika let, snažili to dostat na nějakou úroveň, a vždycky jsme se někde zasekli. A já doufám, že jak se rozšíří tato diskuse, by se skutečně mohlo něco podařit."

Jak se na tento posun, na tu institucionalizaci, dívají sami krajané? Ne všichni mají důvěru k českým úřadům…

"To je samozřejmě obtížné a my se můžeme snažit jenom o to, abychom těmto lidem dokázali, že to myslíme skutečně vážně, že to myslíme upřímně a že skutečně o tyto lidi máme zájem. A je pak na nich, jestli přijmou naši nabídnutou ruku nebo ne. A já myslím, že řada jich to přijme a řada nepřijme. Někteří mají tak špatnou zkušenost s Českou republikou, že nemohou navázat bližší kontakt. Já to docela chápu a samozřejmě to respektuji. Je to na vůli všech lidí. Já sám jsem dostal několik e-mailů ve smyslu: co se do nás cpete? - Já chci říct, že Česká republika by se nikam neměla cpát, ale měla by především otevřít dveře. A pro ty, kteří chtějí přijít, a nemyslím jenom fyzicky, že by se vrátili, ale že by udržovali kontakt, musíme ty dveře otevřít."

Jak byste ale zdůvodnil někomu, kdo si tady v Čechách myslí, že tihle lidé přece odešli sami, z vlastní vůle, proč by se tedy o ně český stát měl starat? Sama jsem slyšela takové názory. Jak byste argumentoval, že je potřeba se postarat i o tu novou komunitu Čechů, kteří migrují? Už to nejsou emigranti, exulanti, vůči kterým českým stát skutečně má své dluhy…

"To je samozřejmě velmi těžká otázka. Tedy otázka je lehká, ale hůř se na ni odpovídá. Já si ale pořád myslím, že je to část našeho národa a že by mělo být povinností českého státu se o tyto lidi, kteří žijí venku, starat. Musíme si uvědomit, že dnes v zahraničí žije asi kolem dvou milionů lidí, kteří se hlásí k českému státu. Ne že by měli české občanství, ale když se na to člověk podívá, tak je to každý šestý!"

Stále vlastně mluvíme jen o krajanech a exulantech, kteří jsou na západě. Co krajané z východu? Co pro ně lze udělat? Možná jsou potřebnější…

"Máme tendenci, to jste velice dobře odhadla, že když se řekne exulant, tak si většina lidí v České republice představí lidi, kteří žijí na západě nebo kteří odešli po r. 1948 - 1968. Máme ale samozřejmě skupiny lidí, kteří dlouho žijí ve východní nebo jižní Evropě, ať už jsou to státy bývalé Jugoslávie nebo v Rumunsku, v Bulharsku, také na Ukrajině a v současném Rusku. Přestože došlo k tomu, že řada lidí reemigrovala a Česká republika se snažila těmto lidem pomoci - vzpomenu lidi, kteří přijeli z Ukrajiny z oblasti Černobylu, nebo Čechy, kteří přišli z Kazachstánu - tak se samozřejmě snažíme udržovat kontakty i s těmito skupinami. Je zajímavé, že pro ně je důležité udržet si v tom jinoetnickém prostředí českou identitu. A my se

snažíme jim pomoci tím, že tam posíláme české učitele, že jim pomáháme finančně při vybavení jejich spolků. Tam je práce jiná, jsou to ale samozřejmě taky naši lidé."

Myslíte si, že už se postoj české veřejnosti vůči krajanům a exilu zlepšil? Po roce 1989 nebyl úplně nejlepší…

"To je práce na dlouhou dobu. Záleží opravdu na médiích, na nás všech, abychom o těchto lidech často mluvili. A také o naší povinnosti vůči těmto lidem. Ale neřekl bych, že by se česká společnost už zcela oprostila od určitého pohrdání nebo koukání skrz prsty na lidi, kteří odcházeli a odcházejí. Já si myslím, že člověk má právo se sebrat a odejít. Jsem velmi rád, že člověk může odejít. Ale to neznamená, že by se na něj, když odchází, měla majoritní společnost koukat špatně. Pro nás je myslím i životně důležité, abychom s těmito lidmi udržovali kontakt. Nejen proto, že bychom si mohli přát, aby se vrátili, ale minimálně proto, že člověk může v rámci globálního světa s nimi mít kontakty třeba v odborné oblasti, a tím zpětně obohacovat i naši majoritní společnost. A to je naše povinnost."

Děti Čechů v zahraničí se chtějí učit česky

ČESKÁ ŠKOLA BEZ HRANIC

Česká centra uspořádala v srpnu III. Mezinárodní setkání České školy bez hranic, zabývající se problematikou výuky českého jazyka dětí vyrůstajících v zahraničí. Cílem této mezinárodní sítě vzdělávacích institucí je výuka českého jazyka předškolních a školních dětí žijících za hranicemi České republiky.

Česká škola bez hranic (ČŠBH) vznikla v roce 2003 v Paříži. Školu založila lékařka Lucie Slavíková-Boucher proto, že se sama potýkala s problémem bilingvní výchovy u svých dětí. Za podpory pařížského Českého centra začala organizovat kroužek rodičů s dětmi, kteří byli ve stejné situaci. Společně s dětmi četli, zpívali nebo hráli divadlo v češtině, a ty tak měly možnost poznat vrstevníky, kteří hovoří nejen francouzsky, ale i česky.

S rostoucím zájmem rodičů se výuka školy rozvíjela až do stávajícího systému, který nabízí vyučování českého jazyka a českých reálií pro děti ve věku od 18 měsíců do 15 let. Děti se učí český jazyk, literaturu, zeměpis a dějepis českých zemí.

Od svého vzniku se myšlenka výuky češtiny u dětí rozšířila do celého světa a České školy dnes existují v Londýně, Berlíně, Curychu, Mnichově, Bruselu, Ženevě, Drážďanech nebo Sydney. Další školy zahájí svou činnost ve Frankfurtu, Karlsruhe, Římě, Neapoli, Lisabonu, Baltimore a Manchesteru. Velký zájem projevily i skupiny Čechů ve Spojených státech. Srpnové setkání zástupců Českých škol bez hranic se zabývalo zejména začleněním Českých škol bez hranic do systému českého školství. Zároveň se zástupci ČŠBH snažili upozornit na skutečnost, že výchova česky mluvící mladé generace vyrůstající v zahraničí je významnou investicí do budoucnosti.

(www.csbh.cz)

Barevným krojovaným průvodem po Hradčanském náměstí skončil v Praze 5. Mezinárodní krajanský folklorní festival.

Zúčastnilo se ho 400 účinkujících z Chorvatska, Ukrajiny, Srbska a Maďarska. Příští ročník festivalu bude spojen s jedním z nejvýznamnějších českých svátků, Dnem české státnosti 28. září, a proběhne v Národním divadle. Krajané si v zemích, kam jejich předkové odcházeli už na přelomu 18. a 19. století, udrželi české a moravské písně a tance po řadu generací. Podle zmocněnce pro krajany ministerstva zahraničních věcí Stanislava Kázeckého byl ale festival také příležitostí k tomu, aby si hosté vyměnili zkušenosti s tím, jak lidové tradice dál uchovat:

"Hrozně důležité je na vašem setkání nejenom to, že předvedete tradice, které uchováváte, Čechům i mezi sebou, ale i samotné setkávání mezi vámi, protože si myslím, že vzájemná výměna zkušeností a v podstatě i povzbuzení je důležité pro to, aby folklor byl živý a aby dál byl uchováván tam, kde se mu folklorní soubory věnují."

Mnohahodinové vystoupení probíhalo v nejparnější den letošního léta, kdy teploty na slunci vysoko překročily 30 stupňů. Následující den, kdy měly ty nejlepší soubory vystoupit v rámci Pražského jarmarku na Ovocném trhu, bylo zase deštivo a chladno. Ani to ale krajany podle ředitelky festivalu Věry Doušové neodradilo. Festival se i přes tuto nepřízeň vydařil:

"Byl jako všechny předchozí plný radosti, veselí a vlastenectví. 6. ročník festivalu bude propojen se Dnem státnosti, oslavou sv. Václava a Konferencí zahraničních Čechů. Bude probíhat v Národním divadle, takže se těším, že krajané uvidí zase nový krásný prostor, kterého si jistě budou vážit. Všechno, co je české, je pro ně velmi cenné, tak myslím, že i Národní divadlo bude k jejich srdci mluvit."

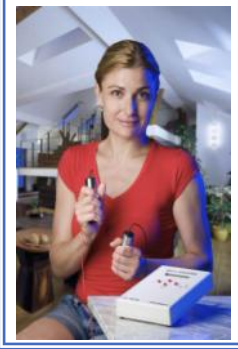

„ŠPIČKOVÝ PŘÍSTROJ PRO VŠECHNY, KTEŘÍ O SEBE PEČUJÍ..."

Navštivte:-

www.zappertech.net

Volejte:- +613 9720 0535
+61434079373

MUDr Martin Stránský krajanům při příležitosti zahájení Krajanského festivalu v Praze

Konzultativní rada Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí existuje prakticky od zrodu komise. Pod vedením současného předsedy komise pana senátora Tomáše Grulicha došlo ke dvěma podstatným změnám. Do komise byli pozváni jako stálí členové zástupci státních organizací a ministerstev, kteří mají spojitost nejen s krajany, ale i s emigrací a imigrací. Tento krok umožnil platformu pro vybudování nezbytné a doufám postupné centralizace zásadních bodů týkajících se krajanů. Dalším krokem bylo odstranění podmínky zvolení členství v Konzultativní radě těm, kteří projevili zájem o užší spolupráci s komisí. Dnes je tedy účast v Konzultativní radě zcela otevřená a každý z vás může přispívat a může se zúčastnit nejen jednání rady, ale i schůzí komise, ve kterých rada participuje. Stačí pouze kontaktovat mě - www.narodni.cz nebo tajemnici naší komise paní Bronislavu Hegrovou – www.senat.cz .

Na našem území je řada spolků a organizací, které se věnují naší kultuře. Na druhé straně touha po tom „našem“ domácím mnohokrát zesílí právě po odchodu z domova. Tato touha si najde uplatnění kromě jiného v poctivém a pečlivém udržování tradice naší hudby, tance a naší řeči. Právě proto je pro mne ctí vás oslovit, protože jste to právě vy, kteří jste nejen držiteli našich kulturních tradic, ale zároveň i jejich opatrovníci. Jste žijící a autentičtí svědci a velvyslanci toho, co bych nazval naše české srdce.

Není náhoda, že naše národní hymna začíná slovy „Kde domov můj.“ Není náhoda, že hymna je pouze o přírodě, nikoliv o lidech či o činech. Píseň ale má poněkud neznámou druhou sloku, která se následně věnuje síle charakteru a odpovídá první sloce slovy „mezi Čechy, domov můj.“

Mnohokrát se ptám sám sebe, co to znamená být Čechem? Jsem přesvědčen, že tato otázka souvisí s naší národní identitou a že je dnes velice důležité, abychom se touto otázkou začali zabývat. Nevidím totiž lepší recept pro naše ozdravení a pro nalezení naší identity, než prostřednictvím posílení pocitů, které souvisí s bratrstvím a se všemi různorodými zkušenostmi a jistotami, které to přináší. Tam, kde jsou Češi, tam, kde jste vy všichni, tam je ten domov náš, ten domov můj.

JOSEF CHROMY
TASMANIA

Nejen Australané a zdejší krajanská komunita, ale i návštěvníci Tasmánie z celého světa včetné slavných, nešetří chválou na vína Josefa Chromého. Tato vína nesou mnohá prestižní ocenění, získala desítku trofejí a přes devadesát medailí.

Čechoaustralan Josef Chromý OAM rozvinul tasmánské vinařství do nebývalých kvalit, ze znamenitých odrůd milujících chladnější podnebí Tasmánie vypěstoval s pomocí vyspělé vinařské technologie vynikající Pinot Gris, Sauvignon Blanc, Chardonnay, Riesling, Gewurtztraminer a Pinot Noir. Znamenitá jsou také jeho šumivá vína s nám lahodně znějící vinětou PEPIK.

Návštěva vinného sklepa a restaurace Josefa Chromého v Relbii, pouhých patnáct minut jízdy od Launcestonu, patří dnes již k vyhledávaným zážitkům při objevování Tasmánie. Nedostanete-li se tam v nejbližší době, dopřejte si alespoň chutě vín tohoto úspěšného vinaře.

Josef Chromy Wines
370 Relbia Road, Relbia
Tasmania, Australia 7258
Phone: +613 6335 8700, Fax: +613 6335 8774
Email: wine@josefchromy.com.au
web: www.josefchromy.com.au

SPECIALS S EMIRATES

Let přímo do Prahy!

Jetset

Volejte Evu Jančík

488 Centre Road, Bentleigh 3204
Tel: 03 9563 9122
Mob: 0413 499 321
Email: eva@bentleigh.net

LETENKY A ZÁJEZDY DO CELÉHO SVĚTA
SPECIALS DO PRAHY A VÍDNĚ

V rámci své spolupráce se zahraničními Čechy a Slováky
po celém světě, podporuje ČSUZ jako jeden z mnoha svých projektů
také vydávání celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan.

ŘÍJEN/LISTOPAD 2011
17

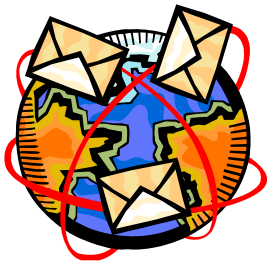

ODTUD A ODJINUD

♠ Mezi nejznámější a největší hudební festivaly patří před 117 lety v Londýně založený PROM, od července do září tohoto roku se 70 koncerty na programu. Při slavnostním zahájení v londýnské Royal Albert Hall zazněla „Glagolská mše“ Leoše Janáčka, filharmonický orchestr a pěvecký sbor BBC řídil šéfdirigent Jiří Bělohlávek. Z ČR pozval Dagmar Peckovou (mezzosoprán) a Jana Martiníka (bas) a nařídil do orchestru kromě jiného tři pikoly a dvanáct tympánů! I když Janáček byl fundatistou augustiniánského kláštera na Starém Brně, dospěl k agnosticismu, „Glagolská mše“ není projevem náboženského cítění, ale oslavou slovanské vzájemnosti, panslavismu. (Po premiéře v roce 1927 prohlásil, že do kostela by nešel, i kdyby měl zmoknout.) Bělohlávek pak o několik dní později řídil Dvořákův violoncellový koncert s francouzským sólistou, následovala Smetanova „Má vlast“, majestát naší národnosti a identifikace českosti. Neodpustím si poznamenat, že dirigent si vyžádal do orchestru čtyři harfy a bůhví kolik kontrabasů! O týden později jsme pak slyšeli Janáčkovu orchestrální „Synfoniettu“, jejíž břesknost zaručovalo devět trubek nemluvě o lesních rozích, pozounech a tubách.

♠ Román Vladislava Vančury „Markéta Lazarová“ se dočká po 80 letech překladu do angličtiny, ze spisovatelova díla tak byly přeloženy romány „Konec starých časů“ a „Rozmarné léto“. Markéta Lazarová byla již přeložena do jiných pěti evropských jazyků, angličtině se prozatím vyhýbala. Ani se nedivím, Vančurův styl je typický kombinací archaického vyjadřování, lidové mluvy a zvukomalebnosti, je to pro překladatele výzva. Ujal se jí v Novém Yorku žijící Alex Zucker, přeložil již práce Jáchyma Topola, Patrika Ouředníka a Petry Hůlové během pobytu v Praze v devadesátých letech. F. X. Šalda, když v roce 1931 přečetl Markétu Lazarovou, prohlásil, že se cítil jako omámený. Přeji Zuckerovi, aby dosáhl totéž.

♠ Pozorný čtenář dnešního čísla narazí na “horu Džbán“. Pokud přímo nemáte na mysli Podžbánský pivovar, lokalit takového jména je v Čechách několik, i na Moravě a dokonce i v Číně. Zůstaňme ale ve středočeském kraji, horu Džbán najdete na Rakovnicku, okolí bylo prohlášeno za přírodní park s botanickým společenstvím orchidejí, kýchavic a medvědic. Výletníci se často vydají ke zříceninám hradu Džbán a u nedaleké obce Kounov stojí za inspekci prehistorické megalitické kameny.

♠ Americká firma McDonald, síť restaurací s rychlým občerstvením, v televizní reklamě velebí Švédy a spolupráci se švédskými chovateli masného skotu. Krásnou jarní zelenou krajinou projíždí traktor, země v době výroby klipu byla pod sněhem a tak filmaři natočili krajinářské záběry v Čechách.

♠ Víte co má Česká republika společného se západoafrickým podsaharským státem Burkina Faso? Oba bok po boku bojují o 38 místo světového žebříčku kopané. Kam se poděla úroveň a sláva českého fotbalu? Zodpovídá za tento pokles korupční aféra ve vedení českého fotbalového svazu?

♠ Snad víte, že v červenci zemřel ve Vídni Otto von Habsburg. Smuteční mši za zemřelého s predikátem císař rakouský a král český sloužil ve vídeňské katedrále sv. Štěpána arcibiskup kardinál Christoph Schönborn, spolucelebrantem byl arcibiskup Dominik Duka z Prahy.

♠ Londýnské divadlo Orange Tree uvádí hru Václava Havla „Spiklenci“. Před třemi roky tam mělo zahraniční premiéru Havlovo „Odcházení“. Překlad těchto divadelních her pořídili Tomáš Rychetský a Carol Rocamora.

♠ Rodný dům Jana Palacha ve Všetatech na Mělnicku je na prodej. 25letý Jan Poukar by chtěl chátrající domek koupit a zřídit v něm muzeum s exponáty, které se dochovaly jako vzpomínka na studenta filosofické fakulty Univerzity Karlovy. Jako “hořící pochodeň“ upozornil nejen český národ, ale i celý svět na nespravedlivě brutální invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968. Australští Češi by mohli přispět na zakoupení domku již proto, že mezi námi v Melbourne žila teta Jana Palacha. Informace - http:www.palach69museum.cz

♠ V České republice má 96% domácností přístup alespoň k jednomu mobilnímu telefonu. To je se skandinávskými státy vůbec nejvíce v Evropské unii. Pevné linky jsou ale naopak v ČR nejméně rozšířeny.

♠ V Tunisu natočený český film „Tobruk“ nesměl být nafilmován v Libyi, Kaddáfi to zakázal, celá země byla hermeticky uzavřená. Snad se situace změní a na vojenský hřbitov v Tobruku bude uvolněný přístup. V roce 1941 v tamější poušti válčil za svobodu proti Rommelově armádě daleko od domova čsl. pěší prapor, pozorný návštěvník hřbitova tam najde 14 hrobů s vytesaným československým lvem na náhrobku.

♠ Právě probíhajícího mezinárodního fotografického bienále v Ballaratu, severozápadně od Melbourne, se zúčastnil na pozvání i známý český fotograf Jan Saudek. Jeho snímky jsou vystaveny ve zvláštní místnosti s upozorněním, že jsou spíše pro dospělé. Zahájení výstavy koncem srpna se zúčastnila Sára Saudková, která podle českého vysílání SBS představila expozici svého manžela za “českou vizi nahoty“. Snímek nazvaný „Černá ovce“ byl stažen po stížnosti, že jde o matku prostituující své dítě. Reklamace byla zaslána třem vládním úřadům, fotografie byla odstraněna z obavy, že by pořadatelé výstavy mohli napříště ztratit státní podporu.

♠ Hradec Králové připomněl několik výročí zvonu Augustin a dominanty historického jádra města Bílá věž. Zvon vážící osm tun byl ulit zvonařem Ondřejem Žáčkem v roce 1509, původně zvonil na hřbitově sv. Ducha. Před 430 lety byl zavěšen na Bílou věž, která byla před 420 lety osazena hodinami, stavba věže byla dokončena před 415 lety. V roce 2008 byl Augustin znovu vysvěcen a začal po více než 40 letech znovu zvonit.

♠ National Gallery of Victoria ukrývá dva exponáty, které unikají naší pozornosti, zejména jejich tvůrce, architekt Alex Jelínek (1925-2007). Narodil se v Hradci Králové, po válce studoval architekturu v Praze, po únoru 1948 ukradeným malým letadlem odletěl s dvěma kamarády z republiky a usadil se v Melbourne. Svými architektonickými návrhy předběhl dobu, platil za génia. Do galerie se dostal jeho aluminiový nábytek do jídelny a téměř třímetrový sochařský monolit nazvaný „Quill". Australský historik architektury o Jelínkovi píše monografii.

♠ Na problematiku svobody slova se od roku 1972 zaměřuje časopis „Index on Censorship" redigovaný ve Velké Britanii Jiřím Theinerem. Jeho jméno nese cena zřízená v České republice za šíření české literatury. Letošním nositelem se stal polský překladatel Andrzej Jagodzinski, který do polštiny přeložil celé dílo Václava Havla a Josefa Škvoreckého, také práce Bohumila Hrabala, Milana Kundery a Pavla Kohouta. Před pádem Železné opony měli Poláci lepší přehled o tvorbě českých exilových autorů než sami Češi. Jagodzinski vydal v r. 1989 knihu rozhovorů s těmito mimo republiku žijícími spisovateli. Jiný polský spisovatel, M. Szczygiel vyvolal pozornost českých čtenářů knihou „Gottland". Nyní přichází s osobitým pohledem na Čechy Mariusz Surosz publikací provokativně nazvanou „Pepíci". Poláci tím rozumí ty, kteří v tragických situacích neradi bojují. Surosz cituje *„to chce klid"*. Švejk hlásal *„lepší bejt pět minut zbabělej, než celej život mrtvej"*. Poláci říkají *„Lépe zemřít vestoje, než žít vkleče"*. Před několika dny jsem dostal dopis od slovenského kněze, píše, jak v době bohosloveckých studií v Bratislavě během totality naložil několikrát za rok na záda ruksak s potravinami, které byly v té době v Polsku nedostatkové, a vydal se na čsl.-polskou hranici ve Vysokých Tatrách. Tam se vždy setkal s příslušníky polského podzemního katolického hnutí mládeže, předal "zaprowiantowanie" a přinesl zpět knihy, které byly v socialistickém Československu zakázány. Vzhledem k silné diskriminaci v ČSSR tento kapucín teologická studia dokončil ve Vatikáně.

♠ Ze sbírky francouzsky napsaných esejů Milana Kundery „Rencontre" (setkání, střetnutí) jsem vytrhl autorův existencionální názor, že český národ není nesmrtelný. A pak tvrzení o v Paříži žijící exulantce, definitivně platí pro samotného Kunderu, možná i pro nás ve světě, vybrat si ale není z čeho: „Věra Linhartová píše francouzsky, zůstává českou spisovatelkou? Ne. Stala se tedy francouzskou spisovatelkou? Také ne."

♠ Již 43 let uplynulo od 21. srpna 1968, kdy zahájila vojska Varšavské smlouvy okupaci Československa. Ruští vojáci pak zůstali v republice 21 let. Byly nás desetitisíce nesmiřitelných s tímto nevolnictvím, opustili jsme domovy a usadili se na všech světadílech, abychom žili svobodně. Komunismus byl, je a bude nereformovatelný.

Skauting byl u nás zakázán třikrát

Frank Nykl

28. října 1918 vznikla Československá republika, u zrodu nového státu stáli a pomáhali i skauti, organizovali skautskou poštu a vydávali první skautské známky na světě.
V roce 1920 probíhá první světové setkání skautů - jamboree v Londýně. Vzniká mezinárodní skautské ústředí, Československo je jedním ze zakládajících členů.
Skauting u nás vzkvétal do příchodu nacistů v roce 1940. Skaut - Junák byl zakázán a porušení zákazu bylo přísně trestáno. Po osvobození v roce 1945 se hnutí opět vzchopilo, aby bylo vzápětí roku 1948 opět zakázáno komunistickou zvůlí. Pak se znovu objevili skauti na scéně a to v letech 1968 až 1970. Potom mohli skauti fungovat jen skrytě, pod rouškou turistických oddílů a trampingu. Po roce 1989 se ale situace změnila, skauting byl obnoven a zahájil svou činnost.
Někteří z činovníků přešli v roce 1971 do organizace TISu, která byla skautským srdcím nejbližší, nebo do jiných turistických spolků. Organizace TIS byla brzy zrušena, neb se zdála komunistickému režimu podezřelá. V této době hodně skautských činovníků vstupovalo do KSČ pro zabezpečení svého postavení nebo své rodiny. Skautské ideály se vytrácely z mysli. Byli i někteří, co se nebáli a byli skauty i potom.
S námi trampy se domluvili a jezdili k nám na naše kempy v trampském oblečení. Ve svých batozích pak měli skautský mundůr, do kterého se v lese převlékli a postavili stany. Mnoho táborů i dalších činností s dětmi nepostrádalo prvky skautské výchovy, ať už to bylo v různých turistických oddílech s určitým zaměřením, nebo po domluvě s trampy.
U nás to bylo hlavně na kempu Arizona u Tatrovic, kde si dole pod potlachovištěm u obory po domluvě se mnou jako s šerifem rozbili tábor a tam přes léto jezdili. To trvalo s přestávkami několik let, než přišla „sametová revoluce". Byla s nimi dobrá domluva, nic od nás nežádali, jen jim poněkud vadilo, že když si odpískali večerku, tak se od našeho ohně u boudy ozýval někdy až do rána zpěv a tříškání do kytar. Taky bylo i nějaké to pivo, ale to jsme před mladými skauty neukazovali. Ale to trampové dělají, mají rádi svoji svobodu a ne píšťalku a sucho v ústech.
Přesto jsme skautům rádi pomáhali, ukrývali je a zapírali před postihy SNB nebo Lidových Milicí. Dodnes se k nim rád hlásím a oni nezapomínají i na to, že jsem jim v prosinci 1989 pomáhal jako mluvčí Občanského Fóra v Chodově k tomu, aby se mohli znovu postavit na vlastní nohy.

portál české literatury

Vícejazyčný webový **Portál české literatury (PČL)** www.czechlit.cz je určen k propagaci české literatury v zahraničí prostřednictvím poskytování informací o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle.

ŘÍJEN/LISTOPAD 2011

19

Mezinárodní strojírenský veletrh v Brně - MSV 2011 proběhne ve dnech 3. - 7. října 2011.

Jedná se o vedoucí průmyslový veletrh ve střední Evropě s každoroční účastí více než 1 500 vystavovatelů a 75 000 návštěvníků z 59 zemí světa. Více jak třetina vystavovatelů je ze zahraničí. Zastoupeny jsou všechny klíčové oblasti strojírenského průmyslu v devíti specializovaných oborech.
V letošním roce se navíc společně s MSVB koná také mezinárodní veletrh dopravy a logistiky Transport a Logistika. Návštěvnost je vysoce odborná, přes sedmdesát procent návštěvníků ovlivňuje rozhodování o investicích, třetina pak patří k vrcholovému managementu. Tradicí je špičkový doprovodný program konferencí, seminářů a workshopů.

Tedom postaví v Austrálii energetickou soustavu za 370 milionů korun

Třebíčská firma Tedom spouští projekt pro největšího australského leteckého přepravce Qantas. Pro leteckou společnost Qantas postaví a vybaví potřebnými kogeneračními jednotkami energetickou soustavu o výkonu 11,9 megawattu. Projekt za 21 milionů australských dolarů (370 milionů korun) firma zaplatí, přičemž Qantas bude výslednou produkci tepla, chladu a elektřiny prodávat. "Návratnost investice předpokládám do pěti let, pak už budeme jen vydělávat," uvedl pro týdeník Ekonom Josef Jeleček, generální ředitel a předseda představenstva Tedomu.
Aby firma kontrakt získala, musela zároveň koupit přibližně za 26 milionů korun australskou společnost GridX, jejímž prostřednictvím stavbu realizuje. Samostatné kogenerační jednotky už Tedom na australský trh dodává, ale tato zakázka je první na výstavbu energetického celku.
"Je to pro nás rozhodný krok, abychom se na australském trhu prosadili s celými stavbami a postupně si tam vybudovali energetickou společnost," dodává Jeleček, majitel 45 procent akcií Tedomu.
Firma s ročním obratem kolem dvou miliard korun vyrábí spalovací motory, městské autobusy, obchoduje s elektřinou, ale její vlajkovou lodí jsou kogenerační jednotky produkující teplo a elektrickou energii.

mARTina - na okraj dvouletého uzavření muzea krajky ve Vamberku

Josef Krám

Muzeum krajky ve Vamberku, které je umístěno v památkově chráněné budově z roku 1916 hned pod Husovým náměstím, je od začátku letošního srpna uzavřeno na dva roky kvůli přestavbě za 36 milionů korun mj. z evropských peněz. Krajka je s tímto městečkem spojena od 17. století; vzpomeňme Magdalenu Grambovou a mimořádný úspěch vamberecké krajky na světových výstavách EXPO Brusel 1958 a EXPO Montreal 1967.
Jako návštěvník Vamberka jsem našel muzeum zavřené, zato jsem poblíž objevil malý krámek mARTina s potřebami pro krajkářky. V krámku jsem našel skutečnou Martinu, etnografku tohoto muzea, a tak co vím, povím. Loni byla kurátorkou výstavy „Mantily španělských dam“, letos autorské výstavy Anny Halíkové z Prahy s názvem ”Moje malá inventura” a “Církevní rok” ve výstavní síni Muzea a Galerie Orlických hor. Od poloviny září bude v rychnovské Orlické galerii výstava řemeslníků z tohoto regionu, krajku tam bude zastupovat její maminka Jana Štefková.
Ale co je důležité, ona opravdivá Martina umí návštěvníkům uzavřeného Muzea krajky o krajce zajímavě a zaníceně vyprávět a doslova je pro krajku nadchnout. Mimo jiné podává již patnáct let informace návštěvníkům tohoto muzea, předvádí výrobu paličkované krajky atd. a po celou tuto dobu tak plnila a plní také funkci IC zdarma s tím rozdílem, že si všechny propagační materiály shání sama. Teď, když je muzeum zavřené, trpělivě zklamaným návštěvníkům vše vysvětluje a nabízí prohlídku krajek v prodejně, kde je také vystaven exponát Muzea krajky „Sen noci svatojánské“ od přední české výtvarnice Milči Eremiášové.
Kdo je ona Martina, příjmením Rejzlová? Absolventka oboru etologie a muzeologie Masarykovy univerzity Brno, která se v roce 2005 jako studentka 3. ročníku na pozvání japonské strany zúčastnila v Tokiu výroční 30. Hobby show. Akci, jež byla věnována řemeslům a volnočasovým aktivitám, kdy zároveň s prezentací vystavovatelů si návštěvníci mohli sami vyzkoušet předváděná řemesla, navštívilo 150 tisíc návštěvníků. Kromě japonských vystavovatelů se jí zúčastnili i zástupci z ostatních světadílů, z Evropy jako jediná byla s prezentací paličkované krajky. Do Japonska přivezla na ukázku kolekci paličkovaných šperků a dalších krajek své maminky Jany Štefkové. Vedle ukázky paličkování si japonští zájemci mohli techniku paličkování sami vyzkoušet. Během akce se konaly dvouhodinové ukázkové kurzy paličkování, k ruce měla dvě japonské

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

krajkářky, členky mezinárodní organizace krajkářek OIDFA. To proto, že i v Japonsku se najdou ženy, které paličkují.
„…Paličkování některé návštěvníky tak zaujalo, že se vydrželi dívat i desítky minut. U našeho stánku s krajkami bylo stále plno i ve chvílích, kdy na hlavním pódiu byla předváděna největší atrakce show - nový chodicí robot od firmy Honda," říká Martina.
Její matka Jana Štefková z nedalekých Merklovic, místní části Vamberka, je světově proslulá krajkářka (prezentovala své práce na EXPO 2000 v Hannoveru), za mimořádný přínos v oblasti lidové kultury a lidové tvorby nositelka ceny Zlatý kolovrat 2005. Pro tuto krajkářku par excellence, která je nositelkou Grand Prix v soutěži na téma „oděvní doplněk jako šperk", konané v rámci světového kongresu OIDFA (Organisation internationale de la dentelle au fuseau et l´aiguille), to bylo další z prestižních ocenění. Tam soutěžila s paličkovaným čepcem z pravého hedvábí a stříbra a Grand Prix získala za originální nápad, vynikající výtvarné i řemeslné zpracování i celkový estetický dojem. Její úspěch byl o to větší, že čtyři z dalších prvních cen získaly její italské žákyně.
Krajky Jany Štefkové, charakterizované novým pojetím, nápaditostí, vzhledem, vzory i originálními materiály, patří mezi špičkové práce v tomto oboru na světě. S jejím uměním se mohli seznámit v severoitalském městečku Fagagna, v holandském Rodenu a v centru finského krajkářství Fauně, dále pak svoje dílo představila v jihlavském Domu Gustava Mahlera v rámci výstavy Umění řemesla, přichystala výstavu pro Hradec Králové a velkou reprezentativní autorskou výstavu v Třinci. Letos prezentovala svoje umění v Galerii Kruh Blansko, Muzeu východních Čech v Hradci Králové na nádherné výstavě "Zlatý kolovrat" a v Městském muzeu Ústí nad Orlici "Kouzlo krajky".
„Zapůjčila jsem některé ze svých paličkovaných betlémů na výstavu XVII. světového kongresu betlemářů, který se konal v Hradci Králové. Je mi ctí, že můj největší, 120 cm vysoký betlém zakoupilo Muzeum betlémů ve Španělsku," dodala Jana Štefková, jíž byla loni udělena cena „Zlatá palička" v rámci V. bienále české krajky v kategorii interiérové a oděvní krajky za dílo „Hra se čtverci II".

ČESKÉ FILMY, SERIÁLY, POHÁDKY, HUDEBNÍ POŘADY

$4/DVD

Stačí jen zavolat na 83616903 a zanechat vaše jméno a adresu. Nebo můžete psát na filmyapohadky@seznam.cz

Český punc ve světě

Dall Wilson

Jednou z radostí členství v newyorské Bohemce je nalézat stále živoucí význam slova Bohemia. Jedním z potěšení sounáležitosti ke světu umění je poznávat další tvůrčí lidi a potkávat ty, kteří kulturu přijímají a udržují umění stále živé. Umění je vskutku velkým pojítkem nás všech. Každý umělec, kterého znám, se označuje za Bohéma. Málokdo z nich ale ví proč. Při mé nedávné návštěvě Aljašky jsem v Juneau procházel uličkami tohoto malého hlavního města. Jak velký byl můj údiv, když jsem objevil na hlavní ulici název tamního nejlepšího butiku – Boheme. Zajímalo mne proč to jméno. Zeptal jsem se majitelky obchodu Ann Jacobshouse. Ráda mi prozradila, odkud název pochází.
Ač 7 644 kilometrů od Prahy, Annin butik s módními oděvy dostal český název před šesti lety, krátce po její návštěvě České republiky. Ann byla tak nadšena tím, co tam objevila, a tak si zamilovala styl a kvalitu života, kulturu, lidi, že výběr názvu Boheme jí připadl jako dokonalý symbol všeho, do čeho chtěla dále investovat svůj čas, talent a vkus při budování svého pěkného obchůdku v Juneau, té tolik oblíbené zastávky turistů z celého světa.
Během celého léta sem připlouvají velké lodě, pět zaoceánských parníků může kotvit současně u jednoho doku. Každá loď vychrlí několik tisícovek pasažérů, kteří mají malé městečko prohlédnuto během několika hodin. Mnoho jich skončí u neodolatelného butiku nazvaného Boheme a nepochybně vyslechnou mladou majitelku nadšeně opěvovat zemi, která dala název jejímu podnikání. Jaké další vlivy na americkou a světovou kulturu stále a dodnes pocházejí z české kolébky? Každý z nás je svým členstvím v Bohemce zavázán šířit dále poselství české kultury, vzdělanosti a benevolence tím nejlepším způsobem, jakým je toho schopen.

Foto Dall Wilson

Stará lásenická řeka

Božena Šamánková

Když jsem byla malé děvče, dávno před první světovou válkou, slyšela jsem "možná báchorku", že v Lásenici u Jindřichova Hradce, vysoko na stráni, v místech, kde se řeka lomila do úhlu, stávala kaplička. Jednoho dne se stráň utrhla a i s kapličkou se zřítila do řeky. Kaplička se prý i s věží zapíchla do měkkého dna a nikdo už ji nikdy neviděl.
Stará řeka, vlastně už jenom její slepé rameno, pro mě byla záhadou. Byla vždycky plná vody, ale voda byla kalná, zelenavá a nikdy nebylo vidět na dno. Nedovedla jsem si představit její hloubku, jestliže opravdu kdysi skryla kapličku s věží.
Později jsem se dověděla, že řeka byla zregulovaná, ale v mém povědomí zůstala stejná – záhadná a opuštěná.
Dnes si tak trochu připadám jako ona. Odříznutá od bývalého toku života a zestárlá – je mi 95 let. Někdy se mi chce se na něco zeptat, ale nemám už koho. Mezi tolika lidmi kolem – jsem sama.

V duchu si často povídám se starou řekou,
jež zůstala tam sama pod strání,
může se jen dívat, jak louky kolem kvetou
a poslouchat zvony když vyzvání.

Kolik generací šlapalo cestičku po břehu?
Hlubiny její mlčí – ztemnělé,
ano, vždy nové přišly a zmizely z postřehu,
svůj obraz zanechaly v hladině zčeřelé.

Řeka v zadumání slyší, jak šepot lesem běží…
Ach, kolikrát svět zpustl, než znovu proměnil se v ráj
a ona v zelenavých hloubkách tajemství doby střeží,
tak staré, jako jsou ty stráně – ten požehnaný kraj…

Knihy Boženy Šamánkové

Jana Reichová

Paní Božena Šamánková byla velmi skromná žena, která celý svůj život těžce pracovala. Ještě když byla téměř devadesátnice a bydlela ve státním bytě v Croydon Park, pomáhala velmi často mladším, ale tělesně neschopným spolubydlícím, tu věšet prádlo, dojít na nákup a podobně. Přesto dokázala napsat několik životopisných knih, které opravdu nakonec byly vydány a čteny.
Největší zásluhu na vydání, tedy financování publikací, mají její děti. Žádný z nich nebyl bohatý - ani nejstarší Gusta, sestra Eva nebo nejmladší Jarka. Odvahu k vydání životopisných románů jejich matky jim dodaly posudky Vladimíra Škutiny, spisovatelky Blanky Kubešové a dr. Strnada. Když se rukopis první práce Boženy Šamánkové dostal do rukou Vladimíra Škutiny a Blanky Kubešové, předali ho k přečtení dr. Strnadovi. Ten přímo do strojem psaného rukopisu udělal naprosto zdarma ediční úpravy textu. To jistě děti autorky povzbudilo a knihu nechaly vytisknout. Potom postupně následovaly další tři knihy a útlá knížka poesie.
Po každém vydání se konalo čtení pro krajany a ti si s velkým zájmem knihy kupovali. Do knihoven krajanských spolků rodina Šamánkova věnovala knihy zdarma.
Dnes jsou knihy Boženy Šamánkové v knihovně její rodné Lásenice, v muzeu a knihovně Jindřichova Hradce, v Parlamentní knihovně v Praze, v Náprstkově muzeu, v knihovně Libri prohibiti a v dalších knihovnách v České republice, ale také v Národní knihovně v Canberře i státu NSW.
První literární pokusy Boženy Šamánkové vznikly jako dárek pro jejího otce, který bojoval v první světové válce. Napsala pro něj verše do školního sešitu. V Praze těsně před druhou světovou válkou vydala malou sbírku básní „Jak život šel."
Její první knihu vydanou v Austrálii s titulem „Útěk z domova" napsala původně jen pro své děti, aby mohly lépe pochopit, proč musely opustit svůj domov. V krajanské komunitě v Austrálii měla kniha okamžitě úspěch. Mnozí čeští exulanti z konce čtyřicátých a počátku padesátých let prožívali podobné útrapy útěku jako Božena Šamánková, její manžel a tři malé děti, když šli v zimě, v noci, pěšky přes zasněžené hory.
Po této knize následoval další autobiografický román „Andělské schody". Tato kniha je pečlivým a velmi zajímavým popisem života na jihočeské vesnici, se všemi zvyky a tradicemi, tak jak jej viděla a prožívala malá Boženka, přes její pozdější odchod do služby v Jindřichově Hradci a nakonec až do Prahy.
Následovala kniha s titulem „Perpetuum mobile", která je vlastně závěrečnou částí trilogie, jež začíná „Andělskými schody". Líčí obtížné začátky po příjezdu lodí z Evropy do Austrálie, rozvíjející se osud rodiny a zabývá se i osudy jiných českých exulantů té první vlny po komunistickém puči. Jedna věta z této knihy vypovídá vše - „nechtěla jsem nic, než pracovat a zajistit dětem klidný domov, než se postaví na své vlastní nohy."
Poslední pak je knížka povídek „Opál na dlani". Velmi neobvyklé zážitky z autorčina života, které ji provázely již od dětství, jsou jistě pro čtenáře značně nevšední, ale rozhodně víc než zajímavé. Povídky v druhé části knihy vyprávějí o životě ve známém opálovém nalezišti, městečku Lighting Ridge, kde manželé Šamánkovi prožili několik let až do smrti pana Šamánka. Božena Šamánková se potom vrátila do Sydney.
Z dětí Boženy Šamánkové žije v Sydney její nejmladší syn Jaroslav. Dcera zemřela v roce 2009 v Americe a nejstarší syn Gustav zemřel bohužel ještě za matčina života, v roce 1999.
Božena Šamánková zemřela v roce 2002 jen několik dní před 96 narozeninami.

Čtenářka Čechoaustralana ze severočeských Teplic, básnířka Marie Dolistová nabízí krajanům svoji knížečku „Paní Zdislava z Lemberka“. Jedná se o poetickou skladbu i s krátkým životopisem, přeloženou do pěti jazyků - němčiny, angličtiny, esperanta, polštiny a lužické srbštiny. Publikace obsahuje též historické údaje, události před svatořečením a malé fotografie basiliky v hnědé barvě. Marie Dolistová pracuje ve zdravotnictví. Oslovují ji duchovní tradice nejen v české poezii, ale i v poezii jiných národů, příroda a pobyt v ní, naplněný pohybem a kontemplací. Všímá si nejen vnějších jevů v přírodě a v lidském jednání, ale chce postihnout i to „něco“ pod a za vším, vnímá podivuhodnost bytí a celého vesmíru.
Více na www.volny.cz/dolistova/CZ-Index.htm

Marie Dolistová

ZPOMAL

Zpomal
zastav
počkej chvíli
usedni na kámen, mech
něco cenného se nabízí
nebe a země hovoří
Zachytit neviditelné
zachytit neslyšitelné
hovoří ústa země
z úst oblohy slova letí
jazykem větru artikulovaná
zastav
zpomal
aspoň na chvíli
co ucho neslyší
uslyšíš
co oko nevidí
uvidíš

Sdělení redakce

Redakce Čechoaustralana přináší opravu údajů zveřejněných v článku Miloše Ondráška Hlas domova, na které jsme byli upozorněni paní Váňovou:
František Váňa zemřel v březnu 1994, nikoliv v dubnu.
Pavel Tigrid byl „po roce 1989“ poradcem prezidenta Havla. Ministrem kultury byl v letech 1994-1996.
Na první vyznamenání BEM Františka Váňu doporučil dopisem Mirek Cigler svému příteli Holdingovi na emigračním úřadě.
Druhé vyznamenání OAM obdržel František Váňa v roce 1988. Doporučeno bylo pracovníky ministerstva imigrace Johnem Reedem, Rossem Wilkiem a Ivanem Kolaříkem.
První doporučení na třetí vyznamenání bylo již posmrtné. Podal ho velvyslanec Jaroslav Suchánek v dubnu 1994.
V říjnu 1996 byl ustanoven v Poslanecké sněmovně podvýbor pro styky s krajany a 10. 12. 1996 obdržela Dina Váňová dopis z velvyslanectví České republiky z Canberry, ve kterém ji rada E. Metela informoval, že návrh původně podaný starostou Sokola Pavlem Pospíchalem a dr. Ondráškem nebyl přijat a že se Ministerstvo zahraničních věcí rozhodlo podat žádost svým jménem. Požadovaný životopis napsal František Váňa ml., odůvodnění návrhu Karel Wendt.
Jeho dobrozdání končilo slovy:
"Franta Váňa, jak byl všeobecně zván, nechal kořeny v zemi, v které se narodil a v jejímž zájmu nikdy nepřestal za velkých osobních obětí jednat. Zasloužil se nadmíru a nějaké, bohužel už jenom posmrtné uznání vládou země, kterou tolik miloval, by mělo být pouhou samozřejmostí."
Dopis z Ministerstva zahraničních věcí - odbor Krajanských a nevládních styků, podepsaný ing. Jaromírem Plíškem z 20. února 1997 adresovaný Dině Váňové uvádí: "Děkujeme za velmi pečlivě zpracované materiály týkající se Vašeho manžela. S dokumentací nakládáme stejně pečlivě a cílevědomě. Telefonoval nám pan Novák z Kanceláře prezidenta republiky, že žádost, jak jsme mu ji předložili, prostudoval a že podle jeho názoru „nestojí v cestě k vyznamenání Vašeho manžela již žádná překážka“.“
V roce 1994 se Dina Váňová rozhodla Archiv HD věnovat Libri prohibiti a Památníku národního písemnictví. Vážil 414 kg, na jeho balení se podíleli syn František, Dina Váňová a Miloš Ondrášek.
K jeho rozdělení mezi dvěma pražskými knihovnami došlo až v Praze.
Co se pamětní desky navrhované dr. Ondráškem týče, paní Váňová tento návrh odmítla s tím, že v Národním domě by měla být pamětní deska věnovaná Josefu Kopeckému za jeho štědrost, a dalším zakladatelům, bez kterých by Národní dům neexistoval. Dina Váňová k tomu dodává: „František Váňa má živý pomník v srdcích mnoha českých a slovenských krajanů a nejenom v Austrálii, jak jsem se v Praze přesvědčila.“

U SKŘÍTKŮ

Marta Urbanová

V Krucemburku za potokem, od mlýna co by kamenem dohodil, se krčila chaloupka, takový domeček – bleší oko, ušlápnutá chudinka, že by ji jeden dal na záda jak troky a odnesl o kus dál. Střechu měla jak věchýtek a malá okénka: jedno pro Matouše a druhé pro kozu. Ale koza byla už dávno ta tam. Tu poslední slupli hned, jak nouze zaklepala na dveře.

A klepat nepřestala. Domkář Matouš nevěděl kudy kam. Žena láteřila, děti plakaly, chleba se nedostávalo a hlad se klacku nebojí. Matouš si div nezoufal, ale ať si stýskal sebevíc, pečení holubi tudy nelétali a ve mlýně mouku zadarmo neprodali. A ještě k lepšímu se žena zase čekala, další hladový krk na cestě. Jak tak Matouš překopával své políčko, vzpomněl si, že v životě je nejdůležitější, když člověk má někoho, kdo mu dobře poradí. Ale Matouš měl jen svou Fanku a kdyby dal na její rady, jako by spadl do hnoje. Co takhle ve mlýně? Napadlo ho. Schází se tam chasa a kdejaký krajánek protřelý světem nebude skoupý na radu.

Slovo dalo slovo a Matouš ve mlýně uslyšel, po čem prahl: Kdo chová skřítka, má vystaráno, lopota nese ovoce, má všeho dostatek. Takového brouka mu krajánci zaseli do mozku a on se jej ne a ne zbavit. Skřítek by zahnal bídu s nouzí, byly by brambůrky, mlíčko a možná i kravka… Ale ne, stačí, když kape, nemusí hned pršet. S plným břichem je hned veselejší svět.

Ale skřítka nenalákáš na vymetený talíř, ani ho z řeky nevytáhneš, nelapíš na prázdné cestě. A tu Matouše potkal spásný nápad, že si takového skřítka vypiplá sám. Cožpak krajánci neříkali, že se vylíhne z černé slepice?

Od toho dne začal Matouš slídit po černé slepici. Nic mu nebylo zatěžko, nepočítal kroky, nelitoval čas, sušil hubu, seč mohl. Štěstí mu přálo. Našel slepici, černou jako kdyby proletěla komínem. Matouš na nic nečekal, popadl ji za křídlo a šup s ní pod kabát a kvapem domů. Nestrčil ji do prázdného kurníku, ale vyhradil jí místo za kamny.

„Jestli jí zakroutíš krkem, tak si mě nežádej!“ vyhrožoval Fance.

Sám si utrhoval od huby, aby slepici nic nechybělo. Jak začala kokodákat, vletěl Matouš za pec a vejce bylo jeho. A nikomu o něm ani muk. Strčil ho do podpaží, zahříval a opatroval ho líp než kvočna. Každého se stranil, až to Fance začalo být podezřelé. V noci líhal s dětmi na peci a k žádným radovánkám se nedal svést. Na vině je ta černá slepice, řekla si Fanka a nabrousila si na ni nůž. Sotvaže si pochutnali na slepičí polévce, Matouš zmizel od stolu. Skořápka tu a tam praskla a z vejce se klubal prazvláštní pidimužíček. Vyskočil jako čamrda a málem byl ten tam. Matouš ho zavčas chytil za šůsek a ten mrňousek se mu postavil a pohrozil prstíčkem: „Nejsi tu ty pro mne, ale já pro tebe!“

Chalupník Matouš hned s prosíkem, že udělá všechno, co mu skřítek přikáže, že mu postoupí své místo u stolu, jen ať se proboha nad ním slituje a zůstane.

Skřítek zůstal a Matouš dodržoval, co slíbil.

Ani skřítek nezůstal pozadu. Tu a tam poradil, vedl Matoušovi ruku. Nouze si přestala vyskakovat, jako by uťal, stáhla se do kouta a posléze pro ni v chalupě nebylo místa. Políčko rodilo, přibylo další, prasátko, kravička – radost pohledět. Mléka, brambor, másla, vajec bylo i na prodej. Matouš věděl, komu za to vděčí a skřítek si žil jako v ráji.

Jediné, co mrňousek neměl rád, byly návštěvy. Přicházely, jen aby slídily a záviděly. A co nevěděly, nepověděly. Matouš však byl jako hrob. O skřítkovi ani muk. Ale sousedi věděli, která bije a skřítek jakbysmet. Často slýchal děti sousedů, jak se přes plot posmívají: „Skřítek kouká z komůrky, vystrkuje pazúrky. Je to host, je tu host, zítra bude másla dost.“

„Co děti s tím skřítkem pořád mají?“ zajímalo Fanku a nepřestala na Matouše dotírat, dokud z něj jeho tajemství nevytáhla. Teď se jí otevřely oči. Ono to tedy není samo sebou, že kroupy nepotlučou obilí, že voda brambory nevyplaví, že se jim vyhne slintavka a jiné neřádstvo?

Jak už to tak pánbu zařídil, ženská jazyk za zuby neudrží, ať se snaží sebevíc. Nic naplat, je to nad její síly. Promluvit nechce, ale sotvaže otevře pusu, už je slovo venku. A nevhodné slovo přiláká zlou myšlenku.
Tak netrvalo dlouho a sousedé na nic jiného nemysleli. Jedni číhali, jak skřítka ukrást, jiní žadonili o zapůjčení a ti majetnější by z fleku platili na prkno.
Ale na Matoušovi mohl dříví štípat, nic s ním nepohnulo, každý byl na něho krátký, až na Fanku.
„Neříkám, abys ho prodal, ale vyhoď majlant, když ti ho přinesou přímo pod nos.“
„Co tím myslíš?“
„Přece není na světě jen jeden. Sehnal jsi jednoho, opatříš druhého.
A toho můžeme mít na kšeft.“
Před ženskou logikou není úniku, zvlášť když si umane, jako Fanka. Tak dlouho do Matouše vandrovala, až začal pokukovat po černé slepici. Ale jako naschvál o černou nebylo k zavadění. Jako na potvoru měla každá pár bílých pírek. Nevynechal jeden trh a suma, kterou nabízel, už byla jak za kozu. A kdo má peníze, dostane i co mu v chorém mozku vyklíčí. Tak i Matouš. Přikvačil domů se slepicí a s tím, že má vyhráno. A okamžitě s ní jak v rukavičkách. I kohoutka jí opatřil, že se na něj srdce smálo. Netrvalo dlouho a slepička snesla vajíčko. Matouš ho v mžiku strčil pod levou paži a čekal devět dnů. V tu dobu Fanku napadlo, že by nebylo na škodu, kdyby si ještě opatřili skřítky dva.
„Proč dva?“ na to Matouš.
„Hlupáku! Ani tři by nebyly na škodu. Opatři tři a pak se uvidí!“
Matouš vejce opatroval jako hroudu zlata a devátého dne s ním nebylo řeči. Od božího rána čekal, uši tenounké, srdce v krku. V poledne ještě ani ťuk a večer? Večer se vejce chovalo jako by nic.
Další noc domkář prosil vejce i Boha, ale už tušil, že je zle.
A bylo.
„Nevadí, počkáme na jiné!“ rozhodla Fanka.
Ale i druhé vejce je vypeklo. Po devíti dnech ho vsunuli pod kvočnu a vylíhlo se z něj kuře. Stejně tak další a další. Nic naplat, že vyměnili kohouta a posléze i slepici. Fanka vymyslela, že si Matouš promluví se skřítkem a uzavře s ním dohodu.
„Však ho neubude, když jeden den stráví ve mlýně. Dobře víš, že mlynář není škrt. Štědře zaplatí.“
„Co když nám ho nevrátí?“
„Žádné strachy, vrátí se sám.“
Matouš zavolal skřítka, ale ten nikde. Jako by se po něm slehla zem. Obrátili chalupu vzhůru nohama a po skřítkovi ani vidu ani slechu. Od té doby se jim tak nedařilo, ale do původní mizérie už neupadli. Skřítek je naučil kdy, kde a jak přiložit ruce k dílu. Přesto Matouš na něj čekal a vyhlížel ho, dokud mu zbýval poslední den života.

Ilustrace - autorka povídky

DINGO

Miloš Ondrášek

Dingo (*Canis lupus dingo*) se fylogeneticky vyvinul z vlka a patří ke skupině v přírodě Nové Guineje, jihovýchodní Asie a severní Afriky divoce žijících psovitých šelem. Od domácího psa (*Canis familiaris)* se mimo jiné liší tím, že má delší špičáky a fena dinga se hárá, tedy je schopna oplodnění, pouze jednou za rok. Hlavou otáčí o 180 stupňů v každém směru a vyznačuje se volnějším pohybem hrudních končetin. Vzhledově se dingo podobá menšímu německému ovčáku, váží mezi 12 a 19 kg. Má obyčejně plavou někdy až tmavě hnědou srst, horští (alpínští) dingové jsou světle šedí, barva srsti je přizpůsobena prostředí, kde žijí. Srst je hustá a tvoří dobrou tepelnou izolaci, v Austrálii noci mohou být velmi chladné a přes den teplota může vystoupit na 40 stupňů Celsia. To snáší docela dobře a stačí mu napít se jednou denně. Spíše malé ušní boltce jsou vždy vzpřímené a podporují ostražitě bystrý vzhled zvířete. Dingo neštěká, vydávající zvuky se spíše podobají vytí. Štěkat se ale naučí, pokud se pohybuje v blízkosti domácích psů.
V australské původní fauně zaujímá dingo ojedinělé místo, není zvířetem vačnatým jako všichni ostatní australští savci. Vyvinul se mimo Austrálii. Do nedávna se tvrdilo, že na tento světadíl přišel s původními obyvateli, Australci, z jihovýchodní Asie před čtyřiceti tisíci lety. Fosilní evidence dokazuje přítomnost dinga před 3500-4000 lety, což poněkud narušovalo názor, že dingo migroval na australský světadíl spolu s prvními obyvateli. Nyní se potvrdilo, že dingo připlul s indonéskými mořeplavci dávno před Evropany. Rozšířil se po celém světadíle kromě Tasmánie a přizpůsobil se rozdílným přírodním a klimatickým podmínkám od písčitých pouští po blahovičníky porostlé hory v nadmořské výšce přes dva tisíce metrů.
Příchod dinga na australský světadíl údajně způsobil vyhynutí vakovlka psohlavého (T*hylacinus cynocephalus*), říkalo se mu tygr pro výrazné černobílé pruhy na hřbetě. Zachoval se pouze na Tasmánii, kam se dingo nedostal a tak nedocházelo k mezidruhové konkurenci při vyhledávání potravy. Dingo je masožravec, dravec, po tisíciletí se živil menšími klokany, vačicemi, poletuchami, vakomyšmi, v době nouze nepohrdne malými ještěry, hmyzem, při zemi žijícími ptáky a nakonec i mršinami. Po kolonizaci Austrálie se jídelníček dinga zpestřil Evropany zavedenými králíky, liškami, zdivočelými kočkami, telaty, jehňaty i mladými ovcemi.
A to byl problém. I když vcelku nepatrně dingo škodil chovu dobytka, stal se nepřítelem farmářů, kteří ho začali nelítostně pronásledovat. Stříleli ho, chytali do ok a pastí, kladli otrávené návnady, na západě a severu světadílu postavili pět tisíc kilometrů dlouhý plot oddělující pastviny od nehostinných oblastí, kam byl dingo zatlačen. Drátěný plot byl a ještě je kontrolován údržbáři, kteří svou divokostí a způsobem života se spíše hodí k dingům. Dingo loví hlavně v noci a sám, nikoliv ve smečce jako divocí psi a vlci, i když není samotář. Zjistilo se, že na výživě dinga mají mláďata domácích přežvýkavců jen dvouprocentní podíl, přesto ale za skalp dinga státní správa ještě nedávno docela slušně platila, jen aby farmáři byli spokojení. Bohužel populační stavy dinga tak rapidně klesají, hrozí mu vyhubení. K tomu se ještě přidává další okolnost velmi nepříjemná k udržení čistokrevného dinga. Snadno se páří s domácím nebo zdivočelým psem a tak vzniká skupina zvířat, která je geneticky smíchaná. Kříženci ztrácí schopnost přežít podmínky velmi drsného životního prostředí, počasí a výživy.
Další hrozbou pro dinga je okolnost, že Australané ho tradičně nemají rádi, jednak země se hospodářsky vyvíjela na úspěšném chovu dobytka a jednak čas od času docházelo k napadení dětí tímto zvířetem. Před několika lety celá Austrálie sledovala zprávy, jak dingo unesl nemluvně ze stanového tábořiště v pouštní oblasti. Očitý svědek se nenašel, dítě zmizelo beze stopy. Jeho matka byla pak odsouzena pro vraždu, po nějaké době osvobozena a celá aféra vlastně nebyla vysvětlena dodnes. Turisté v oblastech, kde se dingo vyskytuje, jsou však varováni k opatrnosti, zejména aby malé děti nenechávali bez dozoru. V době páření, to je vždy během podzimu – na jižní polokouli kolem dubna, mohou být dingové nervózní, pokud nejsou provokováni, zpravidla člověka nenapadnou. K tábořištím turistů se přibližují, aby nalezli něco k snědku a snad i ze zvědavosti. Jsou to velmi bystrá zvířata, ochočit se dají jen v případě, že jsou chována člověkem od věku útlého štěněte, ale i tak musí být chovatel na pozoru, tomuto zvířeti se nedá nikdy úplně věřit, instinkt divokosti je velmi silný. Držení dinga vyžaduje úřední povolení. Původní obyvatelé Austrálie tomuto zvířeti říkali “warrigal“, “maliki“ a jinak, pojmenování “dingo“ je více méně

nešťastné, protože původní obyvatelé tak pohrdavě říkali psům dovezeným v době kolonizace, dnes je ovšem pozdě pevně zavedené pojmenování měnit. Domorodci znali „warrigala“ jednak jako divoké zvíře a postupem času v polodivokém stavu je provázel v kočovném způsobu života. Psa nepotřebovali ani k hlídání majetku, žádný neměli, ani na pastvě k ochraně užitkových zvířat, ta přišla na světadíl až s Evropany v polovině 18. století. Domorodci neznali pevná bydliště a oblečení v našem slova smyslu, chladné noci sdílel polodivoký dingo s domorodou rodinou, navzájem se zahřívali. Domorodci nikdy dinga nelovili a nezabíjeli, aby jeho maso snědli. V Austrálii byl dingo ještě donedávna, pokud ne dodnes, považován za škodnou a je zakázáno jej chovat jako společníka nebo se pokoušet o jeho domestikaci. Až nyní se přichází k nelibosti farmářů na to, že snaha toto zvíře vyhubit a vymazat ze seznamu australské fauny byla velká chyba. A to nejen jako nenahraditelná škoda, když dojde k vyvraždění živočišného druhu. Ekologové a ochránci přírody zjistili, že dingo napomáhá udržet v přírodě rovnováhu. Vynořil se oprávněný požadavek, aby došlo k znovuzavedení a ochraně čistokrevného dinga alespoň do národních parků. Proč? Austrálie drží světový rekord ve vyhubení v přírodě žijících zvířat, jde o 18 vačnatých druhů jako klokánek pouštní (*Caloprymus campestris*), klokan skalní (*Petrogale penicillata*), bandikut běloocasý (*Macrotis leucura*), vakoplšík horský (*Burramys parvus*) a další. Úhlavními nepřáteli těchto zvířat, raději bych napsal zcela bezbranných zvířátek, jsou Evropany přivezené lišky a kočky. Jsou to zabíječi malých vačnatců, kteří nemají přirozenou geneticky vyvinutou obranyschopnost. Původní fauna neměla vlastně v australské přírodě žádného nepřítele až do příchodu lišek, koček a farmářů. Evropští usedlíci přivezli také ovce, a aby uhlídali stáda, začali nenávidět a hubit dinga. Jde sloužit dvěma pánům? Ovcím a dingovi? Řekl bych v tomto případě, že ano. Italské plemeno pastevecký psů “maremmano“ původně hlídalo na Apeninách stáda ovcí před vlky a medvědy, píše o nich již v 1. století př.n.l. Marcus Terentius Varro. Je to mohutný klidný pes neobyčejně věrný svému pánovi a jeho stádu, ale když se rozzlobí, nemá slitování. Ochránil by australská stáda před dingem, ten by se mohl věnovat co se týká výživy zdivočelým kočkám a liškám a zabránilo by se ohrožení drobných vačnatců. A navíc by dingo zabraňoval stoupání globálního oteplování a stal by se aktuálně užitečným zvířetem! Jak? Loví divoce žijící králíky, těch je v Austrálii nespočet milionů, v posledním desetiletí jejich stav vzrostl dvanáctkrát. Kromě půdní eroze pastvin a polí králíci ohrožují vegetaci a pochutnávají si na lesní výsadbě. Na plantážích se nyní v Austrálii sází statisíce stromů, které při vzrůstu absorbují oxid uhličitý, tzv. carbon, který údajně patří mezi hlavní příčiny oteplování Země.

Chcete si splnit sen a chcete malovat skutečné obrazy?
Můžete spojit malování obrazů s poznáváním
překrásné UNESCem chráněné památkové rezervace v Olomouci!
Tuto zajímavou kombinaci relaxace, vlastní tvorby a poznání vám umožní
Creativity Academy, ať už jste malíř začátečník či pokročilý.
Termíny, informace k malování akrylem a voskem i dárkové poukazy získáte
na www.creativityacademy.eu

Z TRESTANECKÉ KOLONIE K VZORNÉ DEMOKRACII

Bořek Šindler

Jak došlo k tomu, aby se poměrně donedávna všemi opovrhovaná Austrálie mohla vyšvihnout mezi ty nejsvobodnější demokracie našeho globu? Jaké zázračné síly bylo zapotřebí k proklestění si tak nesnadné cesty? Jak se vůbec mohlo přihodit, aby z odpadiště britských trestnic během několika generací povstala vzorná demokratická federace šesti svobodných států – a to klidným a povlovným vývojem, bez řinčení zbraní, bez krvavých revolucí, vlastně bez jediného výstřelu? Nemylme se, milí přátelé... Jdeme stopou směřující od koloniálního vyděděnectví přímo k vítěznému dosažení nekrvavého uspořádání a podivuhodné originality vývoje mezi národy světa sužovanými nenávistí, nepokoji, zabijáckými boji, válkami a depresemi. Sledujeme stopu míru a triumfálního pochodu nejmladšího světadílu. Kráčíme klidnou, ale pevnou dějinnou stopou Austrálie.

Historické prvopočátky národů a států bývaji obyčejně zahaleny do roucha tajemných nejistot, šerých bájí, pověstí a dohadů. Vlčicí odkojení bratři Romulus a Remus podle pověsti prý založili Řím. Francie vznikala z nevábných trosek jedné galské provincie Říma. Maďaři, jako jedna z odnoží nájezdných Hunů, přihopkali do Evropy odněkud ze střední Asie na kobylkách, vyvrátili Velkomoravskou říši a založili si v Panonii Uhersko, alias Hun - garii. Britská veleříše, kdysi poněkud nedůležité souostroví utopené v moři na severozápadním pokraji Evropy, po invazi francouzských Normanů zvítězivších nad přistěhovalými Anglosasy v historické bitvě u osady Hastings v jižní Anglii, jen pozvolna povstávala k novodobé velikosti a slávě. Náš bodrý praotec Čech - až někdy nějak po pátém století - údajně pohlédl s vrchu hory Říp na kraj prý již tehdy překypující mlékem a strdím, a prohlásil svým lechům něco v tom smyslu, že „dál se, chlapci, nejde“. Jak a přesně kdy se před těmi čtyřiceti tisíci léty do Austrálie vedrali současníci někdejších evropských Neandrtálců, tmaví australští aboridžinálové, obratní sběrači pouštních červů a bijci vačnatců, je stále pouze předmětem nepřesných domněnek. Ovšem založení Austrálie jako državy bělochů mnohaletým vyvrhováním britských trestanců k jejich od „mateřské země“ bezpečně vzdálených břehům je bezesporu světovým unikátem. Celosvětovým originálem. Že se z té trestanecké kolonie zbudované z vyvrhelů britské společnosti potom během nějakých pouhých dvou set let vyvinula vzorná demokratická federace šesti států je přímo zázrakem.

Zakládání zámořských kolonii nebylo už v osmnáctém století pro britskou vládu samozřejmě žádným problémem. Když výzkumná výprava kapitána Cooka do tehdy jen skrovně probádaného Tichomoří objevila Austrálii, nezpůsobilo to v Londýně mimořádný rozruch. Ani se zprvu dobře nevědělo, že byl vlastně objeven nový světadíl. Když pak o několik let později přistála pomenší britská flotila několika lodí s trestanci na březích dnešního sydneyského přístavu, byla ona nově objevená pevnina nazvána Novým Jižním Walesem bez zvláštního ohlasu a bez zvláštních ceremonií. O australském vnitrozemí se v době objevu tohoto nového světadílu nevědělo nic, a po desítky let potom Britanie prostě používala Austrálii jeho smetiště k odklizování zločinců z britských věznic. Objevila se zde, pravda, i britská vědecká výprava, jejímž členem byl i sám Charles Darwin, leč zprávy o jejich objevných výsledcích zajímaly tehdy především vědecké kruhy. Evropa nebrala nově objevený australský světadíl ani nijak vážně na vědomí. Byla spíše zaujata událostmi kolem francouzské revoluce a napoleonským dobrodružstvím. Ani sláva vlny z australských ovcí nevzbudila nadměrnou pozornost tou dobou do sebe zahleděné Evropy. Ani desetitisíce australských mužů a chlapců padlých za první světové války na francouzských bojištích ve Flandrech, ani krvavá gallipolská tragedie neuvedla probouzející se svéráznou identitu australské federace a její nový právní status novopečeného britského dominia - ne již pouhé kolonie - do povědomí mimobritského světa.

Do světel mezinárodních reflektorů pak nakonec Austrálii přivedly teprve boje na ostrovech Pacifiku během druhé světové války, kdy australští vojáci válčili v Tichomoří po boku svých mocných amerických spojenců ve válce proti Japonsku.

Prvopočátky nebílé Austrálie sahají do tisíciletí již dávno a dávno zašlých, vlastně až do nejšeřejšího šera lidské civilizace. Rozhodně do dob, kdy po našem praotci Čechovi nebylo ještě kolem Řípu ani co nejmenšího vidu ani toho nejslabšího slechu. Do dob, kdy kněžna Libuše a její bájné sestry Teta a Kazi nebyly ještě vůbec ani

na houbách. Kdy se nuselským údolím dolů k Vyšehradu a Podskalí jestě volně proháněli nikým nelovení mamuti a občerstvovali se čisťoulinkou vodou z prehistorického Botiče. Leč už v oněch zde zmiňovaných předpradávných časech, kdy evropská antika nebyla ještě ani nezrozeným příslibem probuzení do dávnověké ultramoderny, již v onom dávném příšeří předmohylové kultury v Evropě, již za oněch časů historického nepovědomí o neexistenci globálního oteplování, již za těch dob daňového temna si čilí předkové našich nynějších australských domorodých spoluobčanů horlivě smažili k obědu obratně nasbírané ještěrky a zakusovali k nim ty nejchutnější pouštní červy, pokud se jim právě nepodařilo včas skolit nějakého toho klokaního hopsala. Tak nějak to prý chodilo po dobrých čtyřicet tisíciletí. Do doby než se objevila nad modravým obzorem dotud prakticky Evropany neprobádaného Pacifiku bělostná plachta prvého britského - údajně výzkumného - plavidla, jakési až později zglorifikované námořní skořápky pod velením kapitána Angličana Cooka. Jeho skořápka směle zakotvila v jisté poměrně nehostinné zátoce dodnes zvané Botany Bay. Tam kapitán Cook dost nešetrně zatknul tu dnes tak okázale oslavovanou britskou otku - a ejhle, počínal tak nadcházet konec předhistorické idylky pátého světadílu. Počátek konce mnohatisíciletého domorodého far niente.

Netrvalo ani sto let a mezi pohopkávajícím klokanstvem se již svižně promenovaly děti a vnuci dřívějších bílých evropských zločinců, tehdy nových domorodých obyvatelů rozrůstající se britské kolonie. Nezměrná stáda ovcí se také brzy pomalu propásávala řiďounkou travičkou přes Modré Hory do vyprahlého vnitrozemí. Pak už jen postačily dvě světové války k tomu, aby i nebritský svět kdesi hluboko pod rovníkem „objevil“ přitažlivou líbeznost dotud ostentativně a nehorázně pomíjených vnad přehlížené děvečky A u s t r á l i e. Počalo k tomu objevování docházet tudíž sotva jen nějakých těch patnáct či kolik století po přibytí našich praslovanských otců do medem a strdím oplývajícího Podřípí.

V dobách po druhé světové válce, kdy bachraté transportní lodi všech odrůd a nosností nepřestávaly každoročně chrlit k břehům Austrálie statisíce „dýpýků“ (displaced persons) vyproštěných z těsných krunýřů evropských utečeneckých lágrů rozbombardovaného Německa a neméně zuboženého

Rakouska počaly proskakovat i jisté neblahé zvěsti. V těch dobách všeobecného napětí, obav a rozjitřených povědomí se rozšířilo mezi dýpýky zlopověstné nařčení zaslíbené australské pevniny nehoráznou pomluvou. Nějak se rozkřiklo, a znovu a znovu po léta mezi aspiranty na australské občanství se pak tvrdošíjně tradovalo, že Austrálie je zemí, kde květiny nevoní, kde ptáci nezpívají a kde ženy nemilují. Rozkřikovalo se to široko daleko ještě hned po evropských lágrech, po palubách těch transportních lodí, a hlavně v podpalubních noclehárnách v několika desítkách jazyků a dialektů, v panslovanském esperantu tehdy všeobecně používané germánštiny, ba i v tehdy mizerně ještě nalamované řeči anglické. Dnes se už dobře ví, že to byl - *take away a bit here and there* - ze dvou a půl třetin holý výmysl. Záhy se totiž provalilo, že květy buše dovedou vydávat omamnou, byť poněkud exotickou vůni, jen umět tu květenu šikovně vystopovat. Že australské ženušky - mladé, staré, nevdané ba i ty pod čepcem – že ony to s tím nemilováním vůbec nikdy nemyslily tak úplně doopravdy a doslova. O tom vám, prosím, podá živé svědectví několik milonů jejich potomků.
A onen roztodivný pták nepták kookaburra? Ten ovšem – jak všichni dobře slyšíme a víme – dodnes kolem nás poletuje a bizarně skřehotá ve větvích eukalyptů tak, jak polétával a skřehotával od ptačí nepaměti. Slavíci a skřivánci s emigrací do Austrálie - žel - pohořeli...
Potud tedy ten potměšilý klípek z nejnovějších dějin nejmladšího světadílu. Nicméně ten přehlížený a Evropou ostrahovaný světadíl, ten opovrhovaný oušlapeček, z něhož nakonec vyrostla pohledná a zcela nevšední kráska mezi kontinenty, to světové novorozeně se přece jen povedlo a dnes dává v lecčems těm namyšleným zkamenělinám v Evropě flek. Ba rodné Britanii i ve sportu, a v kriketu dokonce často a rozhodně. Dokonce dovede předčít starší sourozence.
Nu, posuďte sami, milí zlatí. Jen si to, prosím, náležitě srovnejte. Z britského souostroví je to do kanadského dominia jen co by oblým kamenem dohodil. Vypravit se do Austrálie naopak znamená prakticky obletět zeměkouli. Když se takový Brit

vydá na cestu do Ontaria, po přistání v Quebecku si pak jen kapinku promne oči, sešteluje si hodinky, a je po vší cestovní slávě. Je vlastně z domova jen za rohem. Povětří jako povětří, snad jen o stupínek či dva chladnější. Jakoby se náš cestovatel ocitl skoro jen za humny Albionu. Do Sydney se naopak i dnes letí z Londýna skoro dva dny, a na letišti v Austrálii pak evropského zvědavce obyčejně uvítá nezvyklý pařák. Pravda, v Ontariu je trošinečku chladnější povětří než doma v Britanii, ale takový Vancouver v Britské Kolumbii dovede tu dávku chladu svým lahodným přímořským klimatem skvěle napravit... Když americké kolonie prohlásily nezávislost na bodré matce Britanii, Kanada zůstala britské monarchii skálopevně věrná. Kanada také nikdy nesloužila své mateřské zemi především jako odpadiště z britských věznic vyvržených trestanců. Nikdo nevzdá královně hold tak efektně jako urostlí kanadští mounties na koních, v širácích a s hrudí patřičně hrdě vypjatou. Všechno prostě mluví pro Kanadu jako pro jasného favorita britské přízně. Jenomže. Jenomže je tu přece jenom to čertovo kopýtko. Kanada nehraje totiž kriket! Kanada prostě vůbec kriket ostentativné pomijí.

Kanaďané kriket prostě a tklivě nehrají, a takovéto ‘intercommonwealth faux pas’ se nedá z Londýna nevzít na vědomí. Austrálie naopak kriket dovede zahrát jako virtuos, obyčejně na výbornou, a dovede to i Britům důkladně natřepat. To si vysloužilo respekt rodných ostrovů, protože Britové jsou Britové. A protože kriket je kriket... Takže tak. Deset nula pro Austrálii, palce dolů Kanadě. To jen pro začátek. Tak pro chuť.
Udržovat si tak doma čistou náves? Tak nějak se v té době, nějaký ten rok před vypuknutím francouzské revoluce, v londýnských vládních kruzích zřejmě uvažovalo a velkoryse mudrovalo. Zbavovat se „odpadků britské společnosti“ vykázáním trestanců co nejdále od britských ostrovů na nově objevenou pevninu na opačném konci světa tehdy nazvanou jménem Nový Jižní Wales se zdálo být velmi praktickým řešením situace vzniklé nechutí vzbouřené americké kolonie nadále přijímat a usazovat osazence britských věznic na své půdě... Tak byly položeny základy k „zalidnění“ nejmladšího kontinentu - a to zprvu naprosto bez nějak zvláště promyšleného plánu vybudovat tam tradiční a úctyhodnou kolonii. Dalo by se říci, že základy k vytvoření nového australského společenství, rovnostářského společenství bez aristokratických výsad a kastovních privilegií byly Londýnem položeny zcela náhodně.

Pokračování v příštím čísle

Komorní hudba v Národním domě
6. listopadu 2011 v 15:00

Ivana Snaidr uvádí -

SCHUBERT A CHARDONNAY

Schubert: Quintet in C for two violins, viola and two cellos
violins: Larissa Weller, Edwina Kayser, viola: Martin Welsh, cellos: Ivana Snaidr, Jennifer Mills
Schumann: The Scenes from the Childhood for solo piano
piano: David Kastanek
Schubert: Ave Maria for flute and piano
flute: Stephanie Andrews, piano: David Kastanek

Národní dům, 497 Queensberry Street, Melbourne
Vstupné $25, sklenka chardonnay
(nebo nealko nápoje) a občerstvení zahrnuto v ceně
Rezervace: 96459879; 0412 525 769

Konzulát ČR v Sydney informuje, že v září se ujal funkce nový vedoucí úřadu pan Hani STOLINA.

Současný konzul pan Pavel PITEL po ukončení svého čtyřletého vyslání v Austrálii odjíždí zpět do České republiky a rád by touto cestou poděkoval za podporu a spolupráci všem krajanům a ostatním zúčastněným, které se mu dostávalo během jeho působení v Sydney.

O PŘÁTELSTVÍ, O ODCHÁZENÍ A O NÁVRATECH

Barbara Semenov

V úvodníku mi „corpus delicti“ pomohla najít moje přítelkyně Věra. Přítelkyň mám samozřejmě víc – není jich ani málo ani hodně. Dobré kamarádky jsou k životu nutné asi tak jako sůl. Můžeme se bez nich obejít, ale s nimi je chuť a elán do života daleko lepší. Takže mohu přidat jména další - mám ještě Věrku a Verču, „nu“ pak četná jména naší generace: Alenu, Milenu, Danu, Janu, Ivanu, Irenu, - kamarádky různého věku, vzhledu, vlastností i dalších jmen, až tak rozličných jako je Primrose nebo Bronislava či jmen klasických jako je Eva. To není malý seznam, když kamarádka, má-li skutečně připomínat onen k životu potřebný nerost, je ta, která nezávidí, nepomlouvá, nežárlí, je naladěna na stejnou strunu, je spolehlivá, laskavá, výjimečná,…

S Naďou jsme zpečetily naše přátelství ještě v lavici gymnázia a od té doby si rozumíme snad ve všem. A to je základ společných setkání, která si užíváme i po, raději neříkat kolika, letech. Většinou se názorově scházíme nebo doplňujeme v hodnocení všeho, z čeho se sestávají naše životy, byť odlišné a prožívané na opačných stranách zeměkoule. Obě jsme zůstaly věrné novinařině, kterou jsme společně vystudovaly a která nás stále nutí držet prst na tepu světového i domácího dění. Naďa za mnou přiletěla i do Austrálie. Když pobývám v Praze, absolvujeme spolu mnohé výlety, divadla, kina, hospůdky, zkrátka vše stejně tak, jak tomu bylo odjakživa. Vkus máme podobně široký – radujeme se stejně z Novosvětské na zahájení festivalu Dvořákova Praha jako z retro písniček na koncertu Hany Zagorové, z návštěvy jezera ve Lhotě u Staré Boleslavi, (které jsem v dobách našeho mládí nazvala Jezerem zeleného třpytu podle toho, jak se odrážely vysoké koruny borovic v paprscích vodní hladiny), nebo z výletu vlakem do míst v Severních Čechách, kam jsme se obě dostaly toto léto v životě poprvé.

Jedním ze společných kulturních zážitků byl i nedávno zhlédnutý film „Odcházení“. Drama, které napsal bývalý prezident, jsem viděla na divadelní scéně již daleko dřív a nosila už pár měsíců v hlavě úvodní slova k plánované recenzi hry: *„Václav Havla mám ráda, jeho Odcházení nikoli.“* Chválabohu, že jsem se nikdy nedostala k jejich napsání. Václav Havel původně přenechal svoji hru k divadelnímu ztvárnění režisérovi Davidu Radokovi, a na scéně divadla Archa se mi tato inscenace nelíbila až tak, že jsem chtěla dále pokračovat v recenzi něčím ve smyslu o císařových nových šatech, abych reagovala na pochlebovačnou veřejnou chválu Havlova absurdního dílka. To se ovšem týkalo divadelního uvedení, které se mnoha odvážlivcům nezamlouvalo podobně jako mně. Zfilmování hry jsem proto očekávala se značnou dávkou skepse. Překvapení z filmu nemohlo být větší. Režisérem se tentokrát stal Havel osobně a převedl zřejmě konečně drama Odcházení do své autorské představy. Jeho film je vlastně brilantní divadlo na stříbrném plátně, Havel si mohl dovolit obsadit i do nejmenších roliček ty nejlepší české herce, jejichž jediný pohled nebo gesto stačí k divákově plnému uspokojení. O krásné Dagmar Havlové, nenapodobitelné Evě Holubové, legendární

Vlastě Chramostové a půvabné Barboře Seidlové nemluvě. V mužských rolích excelují dnešní herecké špičky Abrhám, Dušek, Lábus, Kaiser, Macháček,… Film je stále bizarní, ale hra vás už nenudí, stává se zrcadlem společnosti, studnicí moudrosti i neobvyklou zábavou.

Jedná se o příběh zlomového bodu v lidském životě. Dlouholetý kancléř přišel o svoji funkci a neumí se s tím vnitřně vyrovnat. I když se to snaží nedat najevo, v podstatě se mu zhroutil svět. Musí se vystěhovat z vládní vily, která se už za ta léta stala jeho domovem. Stává se přitom svědkem nedůstojného procesu oddělování erárních věcí od věcí soukromých. Zároveň prožívá rozklad svého okolí, svého "dvora", a je nucen si uvědomit, jak málo ho vlastně znal. *Nejde jen o odcházení jednoho politika z funkce, ale obecněji o sám fenomén změny: každou vteřinu něco přichází a něco nenávratně odchází, nevíme, odkud se všechno vynořuje a ještě méně víme, kam se to zanořuje. Jedná se tedy o klasické téma dramatu, kterým je konec. Konec člověka. Konec epochy. Konec nějakého společenství. Konec lásky.*

Václav Havel promlouvá svým filmem, jako ostatně vždy, k těm z nás, kteří dokážou přemýšlet; k divákovi, který je inteligentní a rozšafný. Rozšifrujeli tento pointu díla, čeká jej v závěru filmu odměna v podobě „výstupu“ samotného prezidenta. Ve stylu, na jaký si může troufnout jen lídr, který zná svou cenu a nepociťuje strach, že by kdy mohl ztratit svoji důstojnost. Václava Havla mám ráda, a jeho Odcházení také.

Fenoménem změny prochází každý z nás. Šťastný člověk přijímá změnu pozitivně. Prožívali jsme období vlastního odcházení, dnes se dožíváme návratů do staré vlasti, většinou v podobě letních návštěv České republiky. Země stihla sama projít za poslední roky neuvěřitelným množstvím změn tak významných, že nemohla být ušetřena ani změn zlých, přesto ale převažují proměny, které by měl dnešní vracející se hodnotit jako proměny pozitivní.

Na výletě s Naďou na Náchodských Kuronských slavnostech mi znovu došlo, že vše je v oku nazírajícího – jak říkáme my v novém světě:

„Beauty is in the eye of beholder“. Z náchodského zámečku vršku kulatého jsme šly cestou první a došly jsme k socialisticky vyhlížejícímu sídlišti paneláků, které vedlo k staré dělnické čtvrti města. Oprýskané zdi opuštěných továren šokovaly zanedbalostí, rozmlácená okna se na nás šklebila v upomínce bídy, prázdné dvory hromadily špínu a strohé komíny fabrik špikovaly meteoristicky šedé ulice. Výlet se zdál být zklamáním, do Náchoda už nemusíme – vyměnily jsme si rychlé pohledy a ještě rychleji spěchaly na náměstí k penzionu.

Šly jsme cestou druhou a vstoupily do zámecké obory plné ticha a velkolepých stromů. Obora vedla do vesničky Kramolna někde na konci světa. Na polní lán napojovaly vydlážděné čisťounké chodníčky, domky všech barev po obou stranách silnice, jeden s dokonalejším anglickým trávníkem než druhý, květin v oknech víc než v Alpách, modrých bazénů nesčíslně – výstavnost obce byla totožná s tou, kterou jsem viděla v idylické australské Noosa na Slunečním pobřeží v Queenslandu. Místo moře se do dáli táhly malebné vrchy česko-polského pohraničí. Zpáteční cesta do Náchoda vedla přes zářivě renovované starobylé domy města, příjemné obchůdky otevřené i v nedělní odpoledne, vyparáděnou pěší zónou na prosluněné náměstí, kde se elegantně oblečení mladí lidé scházeli v podvečer na společenskou akci. Loudaly jsme se jen nerady k nádraží na zpáteční vlak; bylo jasné, že do Náchoda se určitě vrátíme.

Přála bych si, aby všichni krajané navracející se zpět do Čech nazírali na svou původní zemi stejně objektivně, a mrzí mne, že mnozí s jakýmsi zvláštním potěšením vybírají jen to, co mohou kritizovat, místo toho, co by mohli obdivovat.

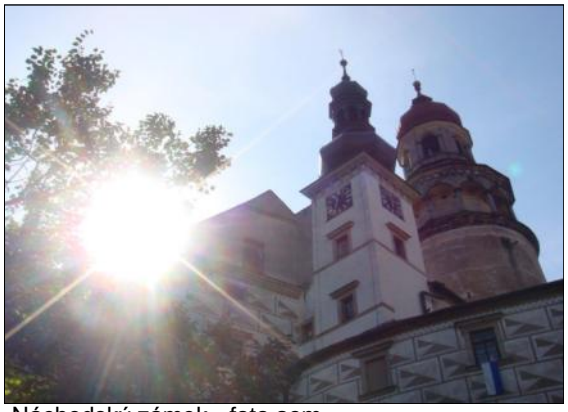

Náchodský zámek - foto sem

Josef Chromý uvádí na trh svá vína ve Villa Richter - foto sem

Já obdivovala začátkem září návrat jednoho z Čechoaustralanů, který odpovídal formátu tohoto krajana. O Josefu Chromém a jeho úspěšném životě a podnikání na Tasmánii jsme psali již mnohokrát na stránkách Čechoaustralana. Joe nebo Pepík, jak mu říkají jeho přátelé, se tentokrát nevracel do Prahy s prázdnou. Na terase Villy Richter u Pražského hradu uvedl na český trh celou řadu skvělých vín ze svých tasmánských vinic, to nejkvalitnější se honosí názvem Zdar. Nejedná se o přípitek, ale o rodiště Žďár, na které Josef Chromý během svého jednaosmdesátiletého života nikdy nezapomněl. Byla jsem hrdá na obdiv, kterého se vínům a Čechoaustralanovi Josefu Chromému v Praze dostávalo nad svatováclavskou vinicí lemující nejlepší výhledy na nejkrásnější město.

Protože marná sláva, i já musím být objektivní, nejlepší vína na světě pocházejí – z Austrálie.

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

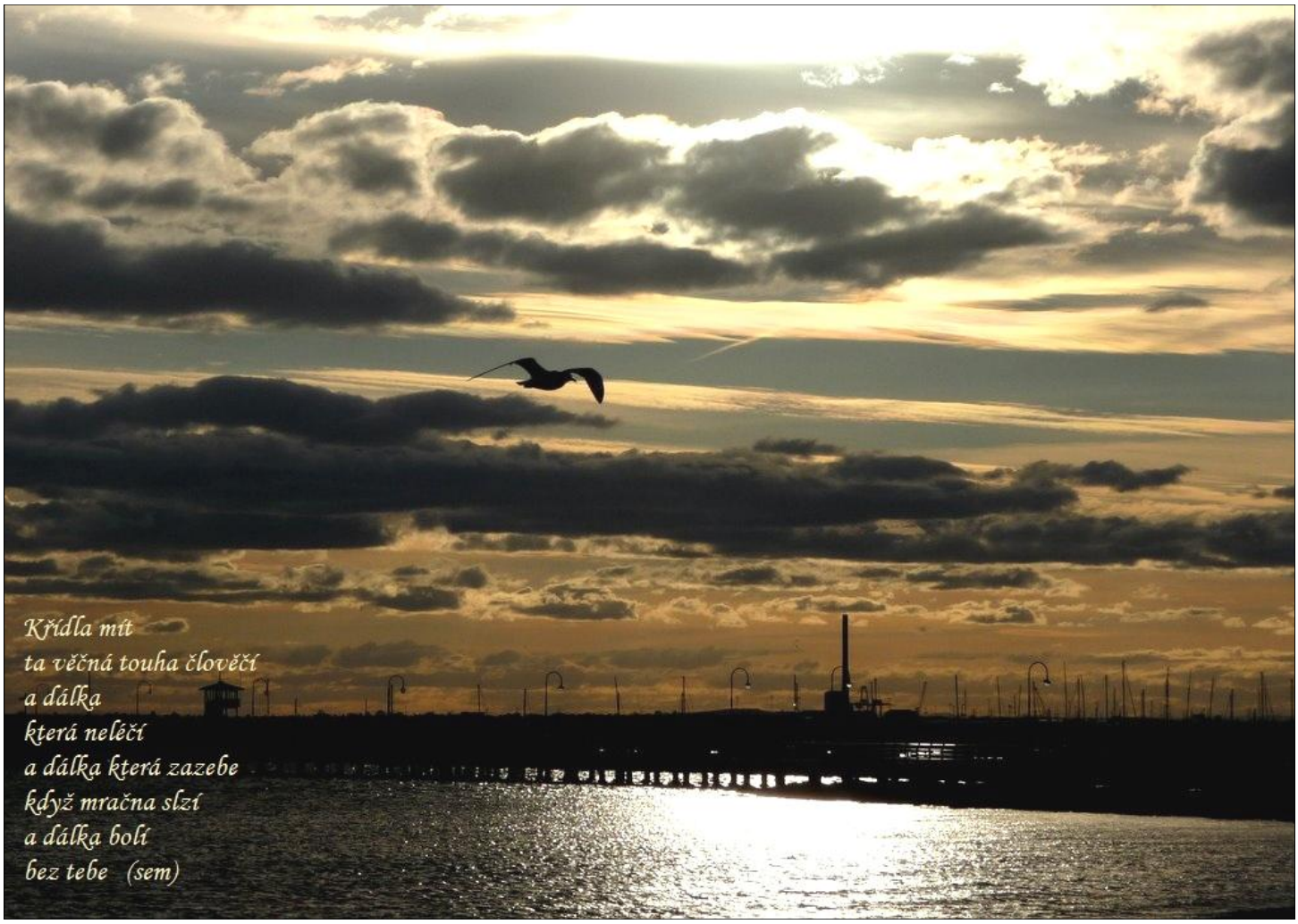

Foto: Melbourne, St. Kilda - Eva Jančík

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
PP 381712/02414

POSTAGE PAID AUSTRALIA